

ДЖОН ПАЙПЕР

ЗЛО

ТРИУМФУЄ ТА
ПРОГРАЄ

Як встояти у випробуваннях
останніх часів

Переклав Остап Гладкий

Київ
2023

УДК 27-42
ББК 86.37-43
Я 54

Перекладено за виданням:

John Piper Spectacular Sins

Crossway
Wheaton, Illinois 60187, USA

Джон Пайпер

П 12 Зло тріумфує та програє;
пер. з англ. Остап Гладкий – К.: Єфетов О.В., 2023. – 136 с.

ISBN 978-966-8795-66-4

Будь-які, навіть найбільш кричущі, гріхи в історії людства Бог неминуче обертає на добро, змушуючи зло до самогубства, аби це також сприяло вселенській славі Ісуса Христа. Автор, відомий письменник і проповідник, ставить за мету зміцнити нашу віру в добро, милосердя, мудрість та силу Бога не просто посеред лиха, а й навіть у тих гріхах, що вилетені у тканину цього лиха. Він показує, як Писання беззаперечно доводить нам, що гріхи і страждання ніколи не лишалися осторонь верховної влади та безмежної мудрості Бога, але завжди були частиною Його досконалого плану й благої волі.

УДК 27-42
ББК 86.37-43

В оформленні обкладинки та внутрішніх сторінок книги використана репродукція картини Мікеланджело да Караваджо «Христа беруть під варту», 1602. Оригінал знаходиться в Національній галереї Ірландії, Дублін; перебуває у суспільному надбанні; PD-1923

This edition published by arrangement with Crossway, a publishing ministry of Good News Publishers. All rights reserved.

ISBN 978-966-8795-66-4 (укр.)
ISBN 978-1-4335-0275-0 (англ.)

© Видавнича група «Нард»,
видання укр. мовою, 2023
© Desiring God Foundation, 2008

ВІДГУКИ ПРО КНИГУ

Нам вкрай важливо усвідомити Божий замисел стосовно таких речей, як існування та роль зла на нашій планеті. Інколи здається, що вся земля занурилась у суцільне зло, і з його прірви, ймовірно, не вдасться вийти нікому й ніколи. Але це далеко не так. Автор книги яскраво та переконливо доводить, що зло засуджено, приречено й воно тимчасове. Над всесвітом царює Верховний правитель – Ісус Христос. Він є Абсолютом істини, життя, мира та любові.

Раджу прочитати цю книгу всім служителям, усім щирим християнам. Це сприятиме зміцненню віри та сміливості у звіщенні перемоги Христа над злом. Адже Йому належить останнє слово в історії людства.

– Михайло Паночко, єпископ, старший пресвітер
об'єднання Церков ХВС Чернівецької області

Я хотів би прочитати цю книжку на початку свого християнського шляху, коли через власне недосконале уявлення про повновладдя Боже ще не був готовий до правильного сприйняття лиха в цьому світі. Тепер як молодий пастор я радо передаю своїй пастві цю книжку, що дасть їй змогу бачити й звеличувати Бога навіть у стражданні.

– Даррін Патрік, пастор церковного об'єднання
«Шлях», Сент-Луїс

Пастори, подбайте про те, щоб ваші люди прочитали цю книжку! Я не знаю нікого, хто розглянув би питання

взаємозв'язку людського гріха і повновладдя Божого так зрозуміло, як це зробив Джон на її сторінках.

– Ренді Поуп, ПАСТОР ЦЕРКВИ
«ПЕРИМЕТЕР ЧЕРЧ», ДУЛУТ (ДЖОРДЖІЯ)

Коли йдеться про голокоти та інші страхіття, ми здебільшого припускаємо, що Бог стояв із зав'язаними руками, припертий до стіни. Ми вважаємо, що диявол сіє хаос, коли Бог не бачить; ми пояснюємо «хиби» Господа тим, що він неухважливо зняв свої руки з керма, коли трапилася трагедія. Але Джон Пайпер, спираючись на Писання, малює зовсім іншу картину; вона наснажить ваше серце, укріпить віру та поглибить розуміння «розмаху» повновладдя Божого.

– Джоні Ірексон Тада, ЗАСНОВНИЦЯ МІЖНАРОДНОГО
ЦЕНТРУ З ДОПОМОГИ НЕПОВНОСПРАВНИМ ОСОБАМ
«ДЖОНІ ТА ДРУЗІ»

Я мусив двічі прочитати цю книжку. Великі істини про повновладну мудрість і силу Бога, що викладені на цих сторінках, наповнили мене глибоким почуттям вдячності та цілковитої безпеки. Це річ безцінна – пам'ятати про Його всеосяжну могутність, і я не думаю, що зможу проповідувати так, як раніше.

– Матт Чандлер, ГОЛОВНИЙ ПАСТОР ЦЕРКВИ «ВІЛЛЕДЖ
ЧЕРЧ», ГАЙЛЕНД-ВІЛЛЕДЖ, ТЕХАС

Тріумф та поразка зла. Овва! Я ще ніколи не бачив, щоб ці слова стояли разом. І хто, крім Джона Пайпера, міг переплести їх зі словами про всесвітню, велику мету Христової слави! Цей чоловік весь час надихає мене на чимраз більше захоплення величчю Ісуса.

– Кріс Томлін, АВТОР І ВИКОНАВЕЦЬ ГІМНІВ

«Кволий світогляд народжує кволіх християн» – цей рефрен раз у раз повторюється на сторінках цієї книги. Але у світогляді, що постає перед нами тут, немає нічого кволого. Автор наважується порушити одне з найбільшніх для християн питань: «Чому гріх, страждання та зло існують у світі, де Бог має повну владу?» Таке відверте, біблійне та пастирське вчення про теодицею неабияк стане в пригоді нашому поколінню. Ці сторінки осявають найтемніші закутки християнського богослов'я.

– Рік Голланд, ВИКОНАВЧИЙ ПАСТОР У «ГРЕЙС КОМ'ЮНІТІ ЧЕРЧ», ДИРЕКТОР КОНФЕРЕНЦІЇ «РЕЗОЛВД»

Годі уявити всю велич розради повновладдя Божого, спершу не розглянувши його у світлі болю, страждань, зла та гріха. Цією невеликою книжкою Джон Пайпер підносить церкві дорогоцінний дар, показуючи, що занепадисть цього світу призначена нам на добро і врешті-решт прославляє Бога. Це біблійний і пристрасний заклик до цього покоління поглянути на Божий світ у світлі Божого слова. Хто має вуха, нехай слухає!

– Майлс В. Ван Пелт, РЕФОРМАТСЬКА БОГОСЛОВСЬКА СЕМІНАРІЯ, ДЖЕКСОН, МІССІСІПІ

*Присвячується Йосифу,
який своїм стражденним життям
і спасінням засвідчив:
«Ви змовилися проти мене на зло,
однак Бог повернув це для мене на добро».*

ЗМІСТ

Вступ. Життя в мінливі часи	9
<i>Коли зранене серце потребує залізного лому</i>	
1 Бог – владика над людським гріхом	19
<i>Що стоїть за цією книгою</i>	
2 Христос панує над усіма ворожими силами.....	31
<i>Усе створене для Нього</i>	
3 Падіння сатани та перемога Христа	41
<i>Чому Бог дозволяє сатані жити?</i>	
4 Фатальний непослух Адама та переможний послух Христа	57
<i>Як гріх Адама посприяв верховенству Христа</i>	
5 Гордість Вавилону і прославлення Христа	73
<i>Як Божий суд веде до радісного визнання Христа</i>	
6 Проданий Йосиф і Син Божий	83
<i>Як через рабство приходить спасіння</i>	
7 Гріховне походження Сина Давида	97
<i>Як Богочоловік став Царем Царів</i>	
8 Юда Іскаріот, самогубство сатани та спасіння світу	109
<i>Як Бог подолав гріх через гріх</i>	
Завершальна молитва.....	120
Подяка	125
Путівник для обговорення	127

ВСТУП

ЖИТТЯ

В МІНЛИВІ ЧАСИ

Коли зранене серце потребує
залізного лому

Ісус Христос, Який був на початку з Богом і *був* Богом (Івана 1:1), сотворив всесвіт. Він учинив це як рівний Богові Отцеві та як Його представник. «Усе *через* Нього постало» (Івана 1:3*; 1 Коринтян 8:6; Євреїв 1:2). І Він учинив це, щоб явити Свою славу: «У Ньому створене все... і *для* Нього» (Колосян 1:16). У Ньому і *для* Нього. Усе було сотворене Христом і для Христа. Син Божий, що став людиною, – Богочоловік, Ісус з Назарету – у досконалій згоді зі Своїм Отцем сотворив всесвіт, щоб явити всю повноту Своєї слави.

Ба більше – зі Своєю абсолютною владою Він утримує все у непорушній цілісності. «Він, будучи сяйвом слави та образом Його сутності, утримуючи все словом Своєї сили» (Євреїв 1:3). Як ця величезна сила, що здатна сотворити й підтримувати всесвіт, діє, аби явити славу Христа – це величезне питання нашого часу; втім, взагалі усіх часів.

---

*Цитати зі Святого Письма наводяться переважно в «Сучасному перекладі» Рафаїла Турконяка (УБТ, 2011); в окремих випадках використовується переклад Івана Хоменка, що позначається (*) біля посилання. – *Прим. ред.*

Найбільший вияв Христової слави

Кульмінацією Христової слави є слава Його благодаті, коли Він повівся з людьми нескінченно краще, ніж вони на це заслужили, віддавши Себе заради вічної радості найгірших з грішників, що приймуть Його як свій найцінніший Скарб. І кульмінацією цієї благодаті стало вбивство Богочоловіка на околиці Єрусалиму приблизно 33-го року нашої ери. Смерть Ісуса Христа була вбивством. Це найкричущіший гріх з учинених будь-коли.

У визначальний момент людської історії найгірший гріх, що був учинений будь-коли, слугував найбільшому прояву слави Христа та отриманню дару Божої благодаті, здатної перемогти будь-який гріх. Бог не просто здолав зло на хресті – Він змусив зло служити подоланню зла. Він змусив зло вчинити самогубство через скоєння ним найгіршого злодіяння.

Злом є все, що протистоїть найповнішому вияву Христової слави. У цьому полягає його суть. У смерті Христа сили темряви доклали найбільших зусиль, аби знищити славу Сина Божого. Це була кульмінація зла. Але натомість виявилось, що вони лише підтвердили стародавнє пророцтво та зіграли роль, яку призначив їм Бог. І саме скаравши Христа на смерть, вони явили світові Його славу – ту саму, яку так прагнули знищити. Кульмінація зла призвела до кульмінації Христової слави. Слави благодаті.

Інший погляд на світ

Коли ви розумієте це та відчуваєте силу цієї події, то змінюється ваш погляд на світ. Я пишу цю книгу,

бо вважаю, що дні, які настають, потребуватимуть від послідовників Христа оновленого світогляду. Мені здається, що багато сучасних християн аж надто розніжені. Ми мало страждаємо в ім'я Христа. А тому читаємо Біблію, не шукаючи відчайдушно свідоцтв Божого тріумфу серед страждань і болю, а намагаючись натомість підвищити рівень наших особистих утіх.

Через те ми читаємо Біблію вибірково, висмикуючи то там то сям фрагменти, що відповідають нашим особистим потребам. Усе це нагадує лікаря, який забув, як виписувати антибіотики, бо всі навколо виглядають здоровими, а сам він десятки років призначав своїм пацієнтам лише відеозаняття з аеробіки, аби ті підтримували і без того гарну форму, та не мав й гадки про те, що епідемія вже стукає у двері. Або схоже на солдата, який давно не брав до рук зброї, тому що часи видаються начебто мирними, і він багато років займався добродійними справами і вчив дітей гратися.

Часи змінюються

Але часи змінюються. Наприклад, для 70 мільйонів людей з повоєнного покоління життя змінилося назавжди. Тепер воно їм здається дуже коротким. Колишня солодка ностальгія за шістдесятима для них оповита болем, адже ці улюблені ними часи вже є настільки далекими, що їх наповнює зовсім інший зміст: «ми вмираємо». Отже, кожне покоління сприймає послання по-своєму.

І вужчає не лише життя, а й світ. Нас оточують люди, яким християни не до вподоби. Тільки чудесне провидіння вберігає наші церкви від нападів. Потрібен лише час, щоб реальність, яка панує всюди у світі,

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

прийшла також до нас. І весь цей час Христос кличе нас іти до *них*, любити їх, жертвувати заради них, нести їм Євангеліє. Велике доручення – не дитяча забава. Воно має ціну, і та ціна дуже висока.

У розніжений західний світ рано чи пізно прийде велике горе. І коли це станеться, які уявлення про Бога мають встояти? Де християни, готові до великих світових незгод? Де християнський розум і душа, що готові до майбутніх страхіть? Християн ослаблює кволий світогляд. А кволий світогляд народжує кволих християн. Бог не набуває належної вагомості в нашому житті. Він не сповнений страшною величию. Його повновладдя вторинне (у найкращому разі) порівняно з Його чуйністю.

Нам бракує Біблії

Чого нам справді бракує, так це Біблії. Тобто всієї Біблії – з її кров'ю та нутрощами, гріхами й страхіттями – і з розпростертою над усім цим величною рукою Бога. Це та сама рука, за помахом якої замерехтіли на небі зорі. Це рука, що дає й забирає життя. Рука, яка править усім. Усім. Нам потрібно знати великі речі про Бога. Це знання допоможе нам вистояти в часи руйнівних конфліктів та особистої катастрофи.

Зранене серце та залізний лом

Я усвідомлюю, що для багатьох ці речі здаються емоційно далекими та ніяк не пов'язаними з їхніми особистими стражданнями. Посеред тихих щоденних незгод подружжя й батьківства, самотності, недуги

чи депресії ми можемо сприймати всі ці розмови про велич Божу як спроби зцілити зранене серце залізним ломом. Я знаю, що Бог ласкавий, що спілкування з Ним дуже приємне і що серце відгукується тоді, коли до нього долітає тихий, ледь чутний голос. Я це знаю, і мені це до вподоби. Для мене Ісус Христос – безцінний друг.

Але також я знаю ще щось. Якщо, коли я ласкаво розмовляю з дружиною, хтось увірветься в наш дім і вб'є її та всіх моїх дітей, залишивши мене лежати на підлозі, стікаючи кров'ю, то мені знадобиться спосіб побачити світ, у якому існує не сама лише лагідність Божа. Якщо епідемія вигубить десятки тисяч моїх співгромадян і половину церковної громади, то моє психічне й духовне виживання залежатиме не тільки від безцінного дару близькості з Богом.

Грядуть катастрофи

Я пишу цю книжку з метою, щоб бачення Бога, Який не підведе навіть у найгірші часи, стало невід'ємною складовою нашого життя. Йдеться про дійсно погані, жахливі часи. Хто готовий зустріти Скорботу, яка вже близько?

Поклоніння й проповіді в наших церквах надто часто нам догоджають. Вони розніжують. Я не проти того, щоб друзі допомагали нам долати гіркі щоденні розчарування, через які ми відчуваємося нещасними. Біблія містить чимало мудрих слів, які заохочують це. Усе це добре. Саме так має поводитися любов. Мені потрібна ця допомога. Я хочу її. Для всього є час під небом, і для догоджання також. Але, безумовно, проповідь Божого слова мусить прагнути чогось більшого.

Наближаються глобальні катаклізми та особисті катастрофи. Я не вигадав це – так говорить Святе Письмо. «Ми маємо... через великі утиски увійти до Царства Божого» (Дії 14:22). «Якщо Мене переслідували, то й вас будуть переслідувати» (Івана 15:20). «Щоб ніхто не захитався серед цих труднощів. Адже ви самі знаєте, що на те ми призначені» (1 Солунян 3:3). «Всі, хто в Ісусі Христі бажає жити благочестиво, будуть переслідувані» (2 Тимофія 3:12). Ми «співспадкоємці Христа, якщо тільки з Ним страждаємо» (Римлян 8:17). «Ми самі, маючи зачаток Духа, самі в собі стогнемо, очікуючи всиновлення та викуплення нашого тіла» (Римлян 8:23).

«Ваш брат і спільник у скорботі»

Як пастор, я відпровадив стількох християн у їхню останню путь, що будь-який час не здаватиметься мені легким. Але насправді важкі дні ще попереду. Грядуть часи, що вже колись були – коли ми знов заговоримо так, як колись Іван на острові Патмос. І тоді, надсилаючи одне одному листи, ми без жодної театральності будемо їх підписувати: «Ваш брат і спільник у скорботі, у царюванні та в терпінні Ісуса» (Об'явлення 1:9). Мало хто тепер пише так на Заході, але саме це нас очікує.

Надходять часи, коли пастирі знову казатимуть до своєї пастви, як робили це вже колись: «Не бійся, що будеш страждати. Ось диявол кидатиме декого з вас до в'язниці, щоб ви були випробувані; і матимете утиски протягом десяти днів. Будь вірний аж до смерті, і Я дам тобі вінець життя» (Об'явлення 2:10). Я глибоко вдячний за християнську духовну і психологічну

допомогу, що зміцнює мій шлюб, але крім того мені потрібен пастир, який би сказав мені: «Диявол може вбити тебе, але не бійся. Ісус дасть тобі вінець життя».

Звір перемаже...

ненадовго

Разом з ласкавими словами щоденних благословень мені потрібно суворе попередження про те, що звір перемаже. Ненадовго. «І дано [звірові] вести бій зі святими й перемогти їх... аби той, хто лише не поклониться образі звіра, був убитий» (Об'явлення 13:7, 15). Мені потрібно попередження про те, що велика розпусниця Вавилон одного дня буде «сп'яніла від крові святих і від крові свідків Ісуса» (Об'явлення 17:6).

Про всі ці страхоття розповідає Біблія, Боже Слово. Де той пастир, який готує святих до подібного майбутнього? Що він відповість на наші питання? І яка відповідь може справдити піднесені та веселі настрої? Де ми почуємо: «І вони перемогли його кров'ю Агнця та словом свого свідчення, і не злюбили свого життя навіть до смерті» (Об'явлення 12:11)?

Наші насущні потреби

ось-ось зміняться

Той факт, що люди не відчувають потреби у подібній духовній поживі, не повинен закривати уста мудрому та люблячому пастиреві. Наші насущні потреби мають от-от кардинально змінитися. Пасторам краще випередити події, аби не було запізно. Розніжені люди не схочуть нікого слухати, коли зруйнується їхній світ. Натомість вони заціпеніють у сум'ятті, роз-

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

лютувавшись на Бога, Який би не мав допустити такого. «Якщо Бог саме такий, то чому ж ви не говорили нам?» – тоді спитають вони.

Мета цієї книжки не в тому, щоб задовольнити насущні проблеми, а щоб пробудити потреби, які скоро стануть насущними, а також зберегти вашу віру й зміцнити відвагу перед лицем звияжного зла. Це великі, глибокі, вагомі, переконливі істини – істини для часів воєн, епідемій та особистого горя. Ці істини викувані із заліза. Я знаю, що залізний лом не може приголубити зранене серце, але коли ваш власний автомобіль котиться на вас і от-от вас розчавить, холодний залізний лом, вчасно підставлений, може врятувати вам життя. А тоді згодом удома ви розповісте цю історію, і потечуть струмками сльози, а Ісус пригорне вас до Себе, коли ви будете хлипати з радості.

«Успіх» гріха в провидінні Божому

Моя мета – показати вам, що гріх чи зло, хоч які страшні та кричущі, ніколи не здатні звести нанівець непохитні Божі наміри возвеличувати Христа. Ні, моя мета набагато більша – продемонструвати, що ці кричущі гріхи не лише *не здатні* звести нанівець Божий намір щодо прославлення Христа; вони можуть «тріумфувати» фактично, але через дію незбагненого Божого провидіння водночас *сприяти* здійсненню Його благословенної мети. Ця істина – як залізо, що Бог бажає імплантувати в спину Свого народу перед тим, як віруючі спізнають найбільші лиха. Так, у належний час буде й ніжність. Але якщо хребет нашої віри зламається через те, що ми вважатимемо Бога злим чи

байдужим, хто радітиме Йому тоді, коли Він прийде до нас із ласкою?

Мета – це любов

Але кінець кінцем, як стане очевидно далі, моя мета полягає в тому, щоб дарувати вам силу й відвагу сповнитися ненастанної любові до всіх людей, і зокрема своїх ворогів (див. Матвія 5:43-44). Ця любов «усе переносить, усьому довіряє, завжди надіється, усе перетерпить» (1 Коринтян 13:7). А витерпіти доведеться багато. Без такого погляду на світ, що під верховенством Христа може впоратися з величезним злом і безупинними стражданнями, наша лють і жаль до самих себе знищать нас. Це протилежність любові. Якщо ми хочемо терпіти та зносити, не втрачаючи віри й надії, то нам слід побачити кричущі гріхи людської історії такими, якими їх бачить Бог.

Маю надію, що ця книжка допоможе вам. Насмілюся припустити, що історії про ці гріхи, переказані так, як їх подано в Біблії, будуть такими ж корисними, як і виклад богослов'я Божого провидіння. Ознайомившись з ними тут, ви будете мати більш ніж удосталь часу, щоб збагнути все їхнє значення, читаючи книжки, які значно більші від цієї.

Крізь невеличке віконце

Ця книжка мала. Але мої молитви за неї великі. Іноді якщо приблизити око, то навіть крізь найменший отвір можна побачити цілком новий світ. Не розмір віконця визначає, скільки ви зможете побачити.

ЗЛО ТРІУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

Це залежить від того, куди виходить вікно, і наскільки близько ви перебуваєте від нього, та чи прозоре скло. Невеличке віконце цієї книжки повернуто до Сина Божого та тріумфу Його слави, до якого призвели одні з найразючіших гріхів в історії. Склом у цьому вікні є Біблія. Якщо я не буду додержуватися того, чого навчає християнське Писання, то мене не варто й слухати. Маю надію, що ви підійдете близько до шибки, щоб та картина, яку ви побачите, була якнайширша.

1

БОГ — ВЛАДИКА НАД ЛЮДСЬКИМ ГРІХОМ

Що стоїть за цією книгою

І не послухав цар народу, бо так було призначено від Бога.

2 ХРОНІК 10:15*

«Тепер же Господь дав оманливого духа в уста всіх цих твоїх пророків, і Господь проголосив на тебе зло!»

2 ХРОНІК 18:22

Та Амасія не послухався, бо від Господа було, аби видати його в руки, оскільки шукав богів ідумейців.

2 ХРОНІК 25:20

Перше бажання написати цю книжку прийшло до мене під час відпустки 2007 року. Я сидів на ганку в Ешвіллі, штат Північна Кароліна. Була середина літа, і це означало, що я читав Другу книгу Хронік. Мій річний план біблійних читань¹ привів мене до того ж місця в Біблії, що й кожного літа. Читання Біблії за тим самим планом створює у моєму розумі цікаві асоціації між містами й текстами. І того року я пов'язував з Ешвіллем Боже повновладдя над демонічним злом і людським гріхом.

Що я побачив в Ешвіллі

Ось короткий опис того, що я бачив і що я маю на увазі під Божою повною владою над гріхом. Я сидів на ганку, поглядаючи на гори Блакитного Хребта – а вони й справді бувають сині в певну пору дня, – і читав наступне...

Так було призначено від Бога

Після смерті Соломона, царя Ізраїлю, його сина Ровоама мали зробити царем. Єровоам, який через протистояння Соломону був на вигнанні в Єгипті, швидко повернувся і, як популярний лідер, зібрав навколо себе людей. Разом з цими людьми він прийшов до Ровоама, сказавши, що буде служити йому, якщо той полегшить їхній тягар. «Твій батько тяжким зробив наше ярмо, тепер полегши тяжку службу твого батька і його тяжке ярмо, яке на нас він наклав, і ми служитимемо тобі» (2 Хронік 10:4).

---

*¹Див. www.expository.org/biblereadingplan.pdf.

Ровоам спитав поради в старших. Ті мудро порадили йому: «Якщо сьогодні будеш добрий до цього народу, будеш милий і заговориш до них добрими словами, то вони будуть тобі рабами всі дні» (2 Хронік 10:7).

Але Ровоам відкинув пораду старших і став шукати її в «молодців, вихованих з ним». Вони дали йому нерозумну пораду: «Так скажеш народові: Мій малий палець товстіший за стегна мого батька! І тепер мій батько виховував вас тяжким ярмом, а я додам до вашого ярма; мій батько карав вас бичами, а я каратиму вас скорпіонами!» (2 Хронік 10:10-11).

Ровоам послухав нерозумну пораду молодиків. Наслідком цього стало трагічне розділення Ізраїлю на два протиборчих царства – десятиох племен на півночі і двох племен на півдні. Чому Ровоам повівся в такий грішний і безглуздий спосіб? Відповідей можна знайти чимало. Але сам автор 2 Хронік дає нам *остаточну відповідь*: «І не послухав цар народу, бо так було призначено від Бога» (2 Хронік 10:15*).

Саме це я маю на увазі, коли кажу про владу Бога над гріхом.

Господь дав оманливого духа в уста всіх цих твоїх пророків

Далі через кілька розділів ми читаємо про те, як Ахав, цар північних племен Ізраїлю, уклав союз з Йоасафатом, царем південних племен. Вони планували разом воювати проти Сирії. Перед тим як іти, вони спитали поради в пророків. Чотириста пророків порадили їм виступити проти Сирії. Бог віддасть її в їхні руки, сказали вони (2 Хронік 18:11).

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

Але ці пророки були в омані. Єдиний правдивий пророк, Міхей, описав царям те, що сталося. Він прочинив вікно в небо, пояснивши, що серед небесного війська, яке зібралось перед Богом, був «дух омани», який згодився обманути пророків. «Я вийду і буду духом омани в устах усіх його пророків!» (2 Хронік 18:21). Тож Бог сказав: «Обманеш і здолаєш! Вийди і зроби так!» Тоді правдивий пророк Міхей сказав Ахаву: «Тепер же Господь дав оманливого духа в уста всіх цих твоїх пророків, і Господь проголосив на тебе зло!» (2 Хронік 18:22). Чому пророки дали цю хибну та руйнівну пораду цареві Ахаву? Відповідей можна знайти чимало. Але автор 2 Хронік дає *остаточну* відповідь: «Господь дав оманливого духа в уста всіх цих твоїх пророків».

Бо від Господа було

Насамкінець ось ще одна ілюстрація з того, що я читав на ґанку в Ешвіллі. Через сім розділів у 2 Хронік Амасія, цар Юдеї, став чванитися нещодавньою перемогою над Едомом. Сповнившись цієї гордості, він вирішив поширити свою владу на північне царство, де правив Йоас.

Йоас опирався цьому і вказав на гордість Амасії: «Ти сказав: Ось ти побив Ідумею, і підноситься твоє важке серце». Тоді він дав йому мудру пораду: «Сиди тепер у своєму домі, і навіщо йдеш на зло? Ти впадеш, і Юда – з тобою!» (2 Хронік 25:19).

Але Амасія не відмовився від своєї пихи й агресії. Чому? Знов же, відповідей можна знайти багато. Але автор 2 Хронік дає нам *остаточну* відповідь: «Та Амасія не послухався, бо від Господа було, аби видати його в руки, оскільки шукав богів ідумейців» (2 Хронік 25:20).

Саме це я маю на увазі, коли кажу про повну владу Бога над гріхом².

² Я розумію, що мені можуть заперечити, посилаючись на текст з Якова 1:13-15. «Ніхто зі спокушуваних хай не каже, що Бог його спокушає, адже Бог не спокушується злом, і Сам не спокушає нікого. (14) Кожний випробовується власною пожадливістю, яка зтягує [exelkomenos] і вловлює [deleazomenos]. (15) Пожадливість дає зачаток [syllabousa] і породжує [tiktei] гріх, а вчинений гріх породжує смерть». Немає сенсу приховувати одне від одного проблемні тексти. Я можу виявляти вибірковість лише тією мірою, якою дозволяю це іншим. Якщо я не можу узгодити два тексти, то визнаю їх обидва, аж поки хтось мудріший від мене не зробить цього (навіть якщо й доведеться зачекати Божого остаточного просвітлення на небі).

На шляху до розуміння Якова 1:13 у світлі багатьох прикладів Божої згоди на вчинення грішних дій я врешті-решт дійшов наступного висновку. «Спокушання» визначено у вірші 14 як стан, що «зтягує» (exelkomenos) і «принаджує» (deleazomenos). Іншими словами, Яків мислить спокусу не як об'єкт бажання, що виставлений перед кимось (зверніть увагу, що він приписує «спокусу» не сатані, головному спокусникові, а нашому «бажанню»). Скажімо, судячи з думки Якова, що висловлена тут, спокуса – це не виставлена на показ порнографія, а радше саме «зтягування» й «принаджування», які відбуваються в серці й спонукають людину дивитися порнографію. Яків розглядає спокусу як *залучення емоцій до сильного бажання чинити зло*. Це він називає «зародковою» (syllabousa) стадією спокуси, перед фактичним «народженням» (tiktei) акту гріха (вірш 15).

Отже, на мою думку, Яків каже, що Бог ніколи не відчуває Сам цього роду «зтягування» і «принаджування», а також напряму (див. розділ 4, примітка 4) не «зтягує» й не «принаджує» людей до вчинення зла. У деякий спосіб (ми не можемо цілковито збагнути, який саме) Бог здатен без гідної осуду «спокуси» подбати про те, щоб особа чинила те, що Він передвизначив їй, навіть якщо ці дії пов'язані зі злом.

Фактично Біблія об'являє нам, що Бог часто випробовує (в грецькій мові це те саме слово, що й «спокушає») Своїх людей (пор. Євреїв 11:17), впоряджуючи їхні обставини так, щоб вони вимагали ризикованих актів послуху, яких люди можуть гріховно остерігатися, або пропонували гріховні насолоди, яких би вони могли жадати. Отже, Бог спроможний впорядковувати події, якщо це мудро й на користь, у такий спосіб, щоб з'явився гріх; утім, він робить це, не «спокушаючи» тих, хто грішить, як каже Яків.

Питання, які дали початок цій книжці

Чому Бог хоче, щоб ми знали про Його повновладдя над гріхом?

Чому Бог вважає, що нам варто знати про це? Чому Бог не раз повторює нам у Біблії, що в деякий незбагнений спосіб Він управляє грішними вчинками людей? Ми знаємо, що Сам Бог ніколи не грішить і не чинить нічого злого або нечестивого. Біблія абсолютно беззаперечно говорить, що Бог святий і не має нічого спільного з гріхом. «Святий, святий, святий Господь Бог, Вседержитель, Який був, Який є і Який приходить!» (Об'явлення 4:8; див. Ісаї 6:3). «Бог є світло, і в Ньому немає жодної темряви!» (1 Івана 1:5). «Бог не спокушується злом, і Сам не спокушає нікого» (Якова 1:13). «Ти ж Суддя всієї землі! Невже не вчиниш суду?» (Буття 18:25). Так, на це ніхто зазіхнути не зможе. Бог справедливий і святий та повіку без гріха.

Тож чому Бог каже нам про свою владу над гріхом? Це хвилює людей. Чому Він хоче, щоб ми знали про це? Мусить існувати якась вагома причина. І я хотів би знати, яка вона. Це перша спонuka, яка лягла в основу цієї книжки.

Чому Бог частіше не приборкує гріх?

Друга спонuka, яка лягла в основу цієї книжки, — це повсюдність зла у світі. Будь-якої пори року розпачливі звістки про нові лиха звучать у новинах з усього світу. І якби ми мали змогу, то побачили б також, що вони наповнюють і наші церкви. Біди щодня струшують світ невірних і дітей Божих, несучи із собою

приголомшливий біль. Деякі з цих трагедій – це прямі наслідки природних катастроф, тоді як інші є наслідком грішних вчинків людей одне проти одного.

Як тільки вам починає здаватися, що насильницькі злочини зменшилися в одному регіоні, ви читаєте про велике місто, де кількість вбивств зросла наполовину за останні сім років. І коли ви почуєте, що вживання наркотиків скоротилося серед підлітків, вам на очі потрапляють відомості про вбивства у вигляді страти серед молоді. У чергових новинах ми дізнаємося, що шахтарі потрапили в пастку глибоко під землею, а члени їхніх родин у сльозах обіймаються посеред церкви, хапаючись за останню надію. Обвалюється міст на трасі зі жвавим рухом, а щойно одружений чоловік не приходить додому на вечерю – і вже не прийде ніколи. Зіштовхуються літаки, і тіла падають з неба. Вибухають поїзди, і пасажирів поглинає несамолюбне полум'я пожежі. У найстабільніших країнах раптом спалахує міжетнічне насильство, і в заголовки новин проникає термін «геноцид». Батько скидає своїх дітей з моста на злість своїй дружині. Малих дівчат викрадають і відсилають у сексуальне рабство. Етнічні й релігійні меншини постійно на межі вимирання від голоду. Цунамі змітають з лиця землі цілі села та церкви. Землетруси засипають тридцять тисяч людей за одну ніч. Повінь у Південній Азії раптом виганяє з осель двадцять мільйонів людей. Щороку 46 мільйонів ненароджених немовлят вбивають по всьому світу.

Чи має все це якийсь зв'язок з Ісусом Христом – воскреслим Царем всесвіту, Який одним лише словом спиняє загрозливий вітер і хвилі (Луки 8:24-25), наказує мертвим, і вони оживають (Івана 11:43-44), оздоровлює кривих, сліпих і глухих (Матвія 11:5), кількома

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

хлібинами нагодовує п'ять тисяч (Марка 6:41-42); Який сотворив всесвіт та все в ньому (Івана 1:3) і підтримує все словом Своєї сили (Євреїв 1:3) і Який каже: «Дана Мені вся влада на небі й на землі» (Матвія 28:18)?

Звісно, цей Ісус може зупинити цунамі чи змусити вітер змінити смертоносний курс літака на переповнену людьми вежу, і також ослабити петлю з пуповини, що обвилася навколо шиї немовляти, і засліпити очі катів, і зупинити посуху. Звісно, Він здатен учинити все це, як і тисячу інших дій, що ведуть до визволення та порятунку. Він чинив подібне вже багато разів раніше і може зробити це тепер. Якою є причина того, що Ісус не робить цього частіше? Це та друга спонuka, що лягла в основу цієї книжки.

Як можна зберегти віру та радість попри важкість останніх днів?

По-третє, сама Біблія розповідає нам, що останні дні будуть важкими й суворими. Буде чимало страждань, і вони торкнуться також послідовників Ісуса. У 2 Тимофія 3:1 Павло каже: «Знай же, що в останні дні настануть *скрутні часи*». Це твердження мало попередити християн про те, що їм слід чекати лиха. Багато лиха.

Далі він пояснює, що джерелом цих труднощів буде повсюдний гріх. «Бо люди будуть самолюбні, грошлюбні, чванливі, горді, наклепники, батькам неслухняні, невдячні, нечестиві, недружелюбні, непримиренні, обмовники, нестримані, жорстокі, які не люблять добро, зрадники, нахабні, бундючні, котрі більше люблять розкоші, ніж Бога, які мають вигляд благочестя, але сили його відреклися» (2 Тимофія 3:2-5).

Окрім гріха, в останні дні прийдуть також природні лиха. Земля буде корчитися, неначе в пологових пе-

реймах. «Бо повстане народ проти народу, і царство піде на царство, і буде голод, і пошесті, і землетруси в різних місцях, та це все – лише початок страждань (Матвія 24:7-8).

Християн повсюди вважатимуть ворогами: «Тоді видаватимуть вас на муки і вбиватимуть вас, і зненавидять вас усі народи через Моє Ім'я» (Матвія 24:9). «Через поширення беззаконня охолоне любов багатьох» (Матвія 24:12).

Трагедії, лиха та жахливі страждання не повинні заскочити християн зненацька. «Любі! Не дивуйтеся вогневі, що трапляється вам для вашого випробування, – наче якомусь дивному випадкові» (1 Петра 4:12). Їх передбачив Бог, і Він же заздалегідь попередив про них нас, щоб ми були готові. Бог знає, що вони придуть, і Він не має наміру зупиняти їх. А тому видається, що вони так чи інакше узгоджуються з Його цілями.

І справді, Він каже також про вбивство своїх святих в Об'явленні 6:10-11. Ті, кого вже вбито, волають у небі: «Доки, Святий і Праведний Владико, не судиш і не мстиш за нашу кров мешканцям Землі?» Іван переказує відповідь, яку воничують: «І було дано кожному з них білий одяг, і сказано їм, аби спочивали ще трохи часу, *поки не доповнять числа їхні співслуги та їхні брати, котрі будуть вбиті, як і вони*».

Отже, є певна кількість мучеників, яка має доповнитися. Бог знає, скільки ще мусить бути убивств Його дітей. І Бог має владу над кожним з них. Він не вибавляє своїх дітей від фізичної смерті, але спасає їх у вічності: «Вб'ють декого з вас... Але й волосина з вашої голови не пропаде» (Луки 21:16, 18).

Як пастор я не вважаю своєю роботою розважати вас під час останніх днів. Мене не покликано під-

батьорювати вас тоді, коли стогне все творіння. Моє завдання – покласти певного роду баласт на дно вашого човна, щоб тоді, коли хвилі кидатимуть ваше життя, ви не перекинулися, а дісталися до небесної гавані – побиті й поранені, але повні віри та радості. Це третя спонука, яка лягла в основу цієї книжки.

Як прославляється Христос у гріховному світі?

Четверта спонука, що лежить в основі цієї книги, – це найвища мета мого життя і служіння. Нещодавно я перенісся в минуле майже на чотири десятиліття, прослухавши свою першу проповідь у церкві, де служу. Це сталося 27 січня 1980 року. Того дня, стоячи посеред старої та посивілої церкви в середмісті, я розповів про свою найбільшу пристрасть та одну просту мету в житті. Я успадкував її від свого батька і також навчився її від апостола Павла.

Я існую, щоб возвеличувати Ісуса Христа. Тобто на цій планеті я живу з однієї головної причини: я роблю все можливе, щоб Ісуса Христа знали й цінували – тією мірою, яка відповідає Його безмежній красі та безмірній цінності. Текст, який я проповідував тієї неділі, був найяснішим ствердженням цієї пристрасті й мети в Біблії. Це був вірш з Филип'ян 1:20: «Згідно з очікуванням і з моєю надією, що ні в чому не буду засоромлений, але з усією сміливістю, як завжди, так і нині, *буде звеличений Христос у моєму тілі: чи то життям, чи то смертю*». Павлове «очікування» полягало в тому, щоб велич Христова виглядала такою, як вона є насправді, завдяки життю і смерті Павла. І я прагну цього також.

Це четверта спонука, що лягла в основу цієї книжки. Як може прославитися Христос у такому світі,

як наш? Чи у світі, що описаний у 2 Хронік? Як може прославитися Христос у гріхопадінні сатани, коли той був досконалим? У гріху Адама та болю й стражданні всього людського роду? У спорудженні Вавилонської вежі та поділі всіх людей на тисячі мов? У продажі Йосифа в єгипетське рабство? У зраді Ізраїлю супроти Бога – коли той захотів мати людського царя, як в інших народів? У тому, що Сина Божого зрадив поцілунком друг?

Сумують, але завжди радіють

Між відпусткою в Ешвіллі та появою цієї книжки я прочитав низку проповідей під назвою «Кричущі гріхи та їхнє всесвітнє значення у явленні слави Христа». Вона знаменувала початок мого 28-го року проповідування в баптистській церкві «Вифлеєм». Тієї осені, як і раніше навесні, до нас постукала смерть – пішли з життя мій батько та онука. Обвалився міст на автостраді через річку Міссісіпі. Молодь усе більше поринала в пільму. Одне за одним невблаганно приходили нові і нові страждання. У цій книзі я спираюся на свій практичний досвід перебування у Божому Слові, коли майже щодня спізнавав чийсь біль. Іноді цей біль був мій, але частіше – чийсь інший, що частково ставав моїм.

Ми у «Вифлеємі» сповідуємо християнський гедонізм. Це означає втілення у житті віри в те, що Бог найбільше прославляється в нас тоді, коли ми знаходимо найбільшу втіху в Ньому. Але ми також знаємо, що в цьому житті радість у Бозі завжди перемішана зі смутком. Завжди. Любов не допустить іншого. Наше гасло несе на собі печать 2 Коринтян 6:10: «Ті,

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

які сумують, але завжди радіють». Ми прокладаємо собі шлях крізь закривавлене життя, і це змушує нас відчувати зв'язок зі світом і свою далекість від нього водночас. Ми тут, але не тут. Любов прив'язує нас до нещасної землі, і вона ж прив'язує нас до небесного Скарбу. Християни дивні. Наші почуття годі пояснити звичайними словами. «А хто плаче, хай будуть як ті, котрі не плачуть, а ті, хто радіє, – як ті, котрі не радіють» (1 Коринтян 7:30). Таким є наш досвід. Таким є щоденний контекст цієї книжки.

2

ХРИСТОС ПАНУЄ НАД УСІМА ВОРОЖИМИ СИЛАМИ

Усе створене для Нього

Він – образ невидимого Бога, первородний усього творіння. У Ньому створене все, що на небі й на землі – видиме й невидиме – чи престоли, чи панування, чи начала, чи влади, – усе через Нього і для Нього створене.

КОЛОСЯН 1:15-16

Бог не відповів на всі наші питання про гріх та страждання, що є у світі. «Скрите належить Господу, нашому Богу» (Повторення 29:28). Є таємниці, які ми не можемо осягти, поки «бачимо, як у дзеркалі, неясно» (1 Коринтян 13:12). Нині ми знаємо «частково»; а у час прийдешній пізнаємо так, як самі були пізнані (1 Коринтян 13:12).

Але Бог не вмовчав про всі ці речі. Він хоче, щоб дещо ми таки знали. Честь Його Сина стоїть на кону,

коли йдеться про кричущі гріхи в людській історії та їхню роль у прославленні Христа. Апостол Павло ясно про це говорить у Посланні до Колосян 1:9-20.

Найбільш концентрований опис Христової слави

Павло молиться за колосян, щоб вони «сповнилися пізнанням Його волі в усякій мудрості й духовному розумінні; щоб поводитися гідно Господа, аби догодити Йому в усьому, приносити плід кожною доброю справою та зростати в пізнанні Бога» (Колосян 1:9-10). У вірші 14 Павло починає перелік дивовижних істин про Ісуса Христа, які є, ймовірно, найбільш концентрованим описом Христової слави в усій Біблії. Я згадаю їх – усі п'ятнадцять – і тоді повернуся до тої, на якій би хотів зосередитися.

- У Ньому ми маємо викуплення, прощення гріхів (в. 14).
- Він – образ невидимого Бога (в. 15а).
- Він – первородний усього творіння, тобто заслуговує на особливу шану, перший і єдиний Син, що над усім творінням (в. 15б).
- У Ньому (тобто Ним) створене все, що на небі й на землі, – видиме й невидиме, – чи престоли, чи панування, чи начала, чи влади (в. 16а).
- Усе через Нього створене (в. 16б).
- Усе для Нього створене (в. 16в).
- Він – раніш усього (в. 17а).
- Все існує в Ньому (в. 17б).

2: ХРИСТОС ПАНУЄ НАД УСІМА ВОРОЖИМИ СИЛАМИ

- Він є Головою тіла – Церкви (в. 18а).
- Він – початок (в. 18б).
- Він – первонароджений з мертвих (в. 18в).
- У всьому Він має першість (в. 18г).
- Бог уподобав, аби в Ньому перебувала вся повнота (в. 19).
- Він примирює із Собою все – і земне, і небесне. (в. 20а).
- Він примирює кров'ю Його хреста все – і земне, і небесне (в. 20б).

Ці істини варто вивчити напам'ять. Як тільки ваше серце вагається і холоднішає, зверніться до них. Запам'ятайте цю літанію слави і попросіть Бога сповнити вас любов'ю та прагненнями, що відповідають Його величі – безмірній і безмежній у своїй красі. Якщо якась особа, якась сила, якась мудрість чи любов може в нас пробудити захоплення, здивування або радість, то нехай це буде найвеличніша Особа, найбільша сила, найвища мудрість і найглибша любов, що існує, – Ісус Христос.

Усе було сотворене в Христі, через Христа і для Христа

Однак заради цілей цієї книжки ми повернемося до вірша 16. Зверніть увагу на три прийменники: «У Ньому створене все... усе *через* Нього і *для* Нього створене». Отже, Павло навчає нас, що Ісус Христос створив усе, що існує. Воно створене *через* Нього. І все було створене *для* Нього.

Усе, що постало, існує для Христа – тобто все

існує, щоб виявити велич Христа. Немає у всесвіті – нічого! – того, що існувало би заради самого себе! Усе – від океанського дна до гірських вершин, від найменшої елементарної частинки до найбільшої зорі, від найнуднішого шкільного предмета і до найзахопливішої науки, від найпотворнішого таргана до найпрекраснішої людини, від найбільшого святого до найкривавішого диктатора – усе існує заради того, щоб велич Христа зробити найповніше знаною. Для того ж самого існуєте і *ви*, і та особа, яку вам найважче любити.

Навіть злі надприродні сили

Зверніть увагу, що з усього на світі – мільйонів тих речей, про які Павло міг сказати, що Христос сотворив їх і що вони існують задля Його слави – він вирішив згадати ці: престоли, панування, начала і влади. Вірш 16: «У Ньому створене все, що на небі й на землі, – видиме й невидиме, – чи *престоли, чи панування, чи начала, чи влади*, – усе через Нього і для Нього створене».

Павло знав, що ці «начала» та «влади» охоплюють злі надприродні сили. Ми зможемо побачити це в наступному розділі. У Колосян 2:15 Павло возвеличує Ісусову перемогу на хресті, сказавши: «Скинувши *начальства і влади*, Він відважно викрив їх і переміг у Собі». Це ті самі «начальства і влади», про які він згадував у Колосян 1:16. Вони є зло, а Ісус помер, щоб роззброїти їх.

Ці терміни зринають знову в Ефесян 6:12: «Адже наша боротьба не з тілом і кров'ю, але з *началами, з владами*». Вони, каже Павло, є «світовими правите-

лями темряви цього віку... піднебесними духами злоби». Це надприродні сили зла, що прагнуть вводити в оману й нищити людський рід.

Як стверджує Колосян 2:15, вони зазнали вирішальної поразки на хресті, де Ісус роззброїв їх та цілковито убезпечив тих, хто вірить у Нього. Але вони все одно чинять багато шкоди у світі, тому що не всі вірять у Христа, і можуть завдати шкоди навіть віруючим, але не здатні їх знищити.

Наприклад, Ісус сказав церкві у Смирні: «Не бійся, що будеш страждати. Ось диявол кидатиме декого з вас до в'язниці, щоб ви були випробувані; і матимете утиски протягом десяти днів. Будь вірний аж до смерті, і Я дам тобі вінець життя» (Об'явлення 2:10). Диявол здатен ув'язнити та вбити тих, кого любить Бог. Але він не може знищити їх. Саме такого роду повноваження мають начала і влади.

Задля слави Ісуса Христа

Тож звідки з'явилися всі ці злі надприродні сили і навіщо вони існують? Колосян 1:16 дає нам суттєву частину відповіді. Не всю відповідь, але ту частину, яку нам потрібно знати. Вони походять від Христа: «У Ньому [Христі, Сині Божому!] створене все, що на небі й на землі, – видиме й невидиме, – чи престולי, чи панування, чи *начала, чи влади...*» Ось звідки вони походять. Їх сотворив Христос. І навіщо вони існують? Вірш 166: «Усе через Нього і для Нього створене». Вони існують *для* Христа. Вони існують, щоб звістити Його славу – показати Його безмежну красу та незрівнянну гідність.

Тут не йдеться про те, що Він сотворив їх *злыми*. Фактично невеличка новозавітна книга Юди говорить про «ангелів, які не зберегли свого початкового стану, але покинули своє житло» (Юди 6). Вони були сотворені добрими, але повстали проти Бога.

Павло знає це. Він знає, якими вони *були* колись і якими *стали*. І ми побачимо в подальших розділах, що Павло знає ще щось. Він знає, що Христу було відомо про їхнє впадіння в гріх перед тим, як це сталося. Христос знав, що буде гріх, бунт і зло. І з безмежною мудрістю Він та Його Отець врахували все це, коли планували історію спасіння та триумф благодаті на Голгофі.

Тому коли Пало каже, що «начала і влади» були сотворені у Христі та для Христа, він має на увазі, що їх було сотворено зі знанням того, якими вони стануть і як саме в тій своїй злій ролі вони прославлять Христа. Цілком усвідомлюючи, чим вони стануть, Христос сотворив їх задля Своєї слави.

Паливо для зосередженої на Богові душі

Тож навіщо Павло розповідає нам усе це? Чи корисно нам таке знати? Павло, безумовно, вважає, що так, тому й вибрав серед тисяч речей саме ці злі сили як приклад того, що було сотворене у Христі та для Христа. Навіщо він хоче, щоб ми знали це? Чому вважає, що нам корисно це знати? Саме про це і йдеться в цій книжці.

Головне в ній – не інформація як пожива для розуму, а практичне застосування у житті. Пишучи, я розмірковую про те, як багато Павло думав про

Тимофія, коли писав своє Друге послання до нього. Розглядаючи надзвичайно практичну та очевидно болючу проблему в житті Тимофія, Павло веде його до найглибшої і навіть запаморочливої доктринальної істини. Тимофій схильний до тривоги. Він відступає та іноді боїться. Його боязливість загрожує дієвості його служіння.

Павло хоче, щоб Тимофій здолав свій страх і був відважний. Тому апостол каже: «Не соромся свідчити про нашого Господа, ні мене – Його в'язня. Але злигодні за Євангеліє перенось силою Бога» (2 Тимофія 1:8). Дуже очікувана настанова в такій ситуації. Але тоді, щоб допомогти Тимофію ще більше, він заводить його в хащі богослов'я.

У наступному вірші він так описує Бога: «Який спас нас і покликав святим покликанням – не за наші діла, але згідно зі Своїм наміром і *благодаттю*, яка дана нам в Ісусі Христі ще перед вічними часами». Павло говорить боязкому Тимофію, що перед тим як Адам згрішив, перед тим як постав сам світ, Бог дав Тимофієві благодать Ісуса Христа заради спасіння». Бог думав про Тимофія, а також про Ісуса Христа, про благодать і спасіння перед тим, як виник світ, чи людський гріх, чи людська вина. Справді, дуже вагома істина.

І навіщо він це каже? Тому що Тимофій боязкий. Павло знав, як лікувати кволих християн – сильною доктриною. На думку Павла, найвеличніші істини формують радикальне життя, сповнене цілковитого послуху. Саме тому я кажу, що *головна* мета цієї книжки не в інформації для розуму, а в трансформації життя. Ось істина – вагома істина, подібна до тієї, яку Павло розкрив Тимофію в 2 Тимофія 1:9. Але

її мета – любов, справедливість, чистота, співчуття і відвага. Усе задля того, щоб Христа знали і цінували як безмежно прекрасного і незмірно дорогоцінного. Великі біблійні істини – це те паливо, що живить вогнище зосередженої на Богові душі.

Навіщо істина про повновладдя Боже?

Перед подальшими роздумами ми закінчимо цей розділ підсумковими твердженнями про те, чому Бог хоче, щоб ми знали істину про повновладдя Христа над «началами і владами», а також про їхню участь у найбільш кричущих гріхах у всесвіті (втім, як і в усіх інших). Нам важливо знати про повну владу Бога над гріхом в Ісусі Христі принаймні з п'яти наступних причин.

По-перше, Бог хоче, щоб ми знали, тому що це – *об'єктивна істина, а не лише чийсь погляд або людська ідея*. Це факт, реальний як той стілець, на якому ви сидите; чи підлога, на якій стоїте; або матрац, на якому лежите. Істина важлива. Люди гинуть, каже Павло, тому що не знають і не люблять істини. Його серце болить за тих, які «гинуть, бо любові до правди вони не прийняли, аби спастися» (2 Солунян 2:10).

По-друге, Бог хоче, щоб ми пізнали цю істину, оскільки *вона ясно дає зрозуміти, що тільки Христос, а не «начала і влади» достойні поклоніння*. Деякі люди в Колосах говорили про те, що «служіння ангелам» (Колосян 2:18) є частиною шляху наближення до Бога. Ні, каже Павло, ці ангели, яких дехто вважає такими великими, – як добрі, так і злі – були створені у Христі та для Христа. Поклоняйтеся не їм, а Тому, Хто їх створив.

По-третє, Бог хоче, щоб ми знали ці речі, тому що *наші часи не так вже й відрізняються від епохи апостола. Павло тривожився, що в плюралістичній, інтелектуальній атмосфері Колосів християни захопляться високомовними єресьми.* «Стережіться, щоб ніхто вас не звів філософією і пустим обманом людських переказів згідно з принципами світу, а не за Христом» (Колосян 2:8). Павло вірив, що велика істина Христового повновладдя над гріхом і злом – це свого роду баласт, який покладено в наші човни, щоб ті не перекинулися під ударами хвиль облуди, які раз-у-раз прокочуються морем людської культури. Він вірив, що ця велика істина захистить нас від філософій і традицій, які не визнають верховенства Христа. Якщо ви приймаєте її, то гуманістичним тенденціям і традиціям вже не заповонити ваш розум.

По-четверте, Бог хоче, щоб ми, пізнавши цю істину, *стали відважними перед лицем нещастя, які людям віку цього здаються приголомшливими.* Павло бажає, щоб всім християнам, які почуваються дрібними й вразливими перед ворожими «престолами, чи пануваннями, чи початками, чи владами», було зрозуміло поза всяким сумнівом, що Ісус Христос має повну владу над ними. Апостол вчить нас, що не треба боятися, тому що всі ці ворожі сили не можуть вчинити нічого без Божого повновладного дозволу (Йова 1:12; Луки 22:31-32).

Насамкінець Павло каже нам усі ці речі, оскільки *хоче, щоб ми побачили й відчули всю нездоланність нашого спасіння в Христі.* Ісус помер за наш гріх і воскрес знову, «скинувши начальства і влади» (Колосян 2:15). Якщо ви довірилися Йому, то ці слова з Колосян 3:3-4 сказано саме про вас: «Адже ви по-

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

мерли, і ваше життя поховане з Христом у Бозі. Коли з'явиться Христос – ваше життя, тоді й ви з'явитесь з Ним у славі». Ви навіки забезпечені в Христі. Ніщо не може відділити вас від Нього – навіть найлютіші космічні сили (Римлян 8:38–39).

Йому на славу,
нам на втіху

Усе сотворене *через* Нього і *для* Нього – навіть наші найлютіші надприродні вороги. Урешті-решт саме вони, а не Христос були викриті та переможені на хресті (Колосян 2:15). Кінець кінцем усе на світі покликане примножувати славу нашого Спасителя та втішати людей, які перебувають у Ньому.

3

ПАДІННЯ САТАНИ ТА ПЕРЕМОГА ХРИСТА

Чому Бог дозволяє сатані
жити?

*Адже коли Бог не пощадив ангелів, які згрішили,
а в кайданах темряви вкинув до аду, аби берегти
на суд.*

2 ПЕТРА 2:4

*І Я покладу ворожнечу між тобою і жінкою, між
твоїм насінням і її насінням: воно підстергатиме
твою голову, а ти вистежуватимеш його п'яту!*

БУТТЯ 3:15

*А диявол, який зводив їх, був кинутий у вогняне
й сірчане озеро, де і звір, і лжепророк. І будуть
вони мучені день і ніч навіки-віків.*

ОБ'ЯВЛЕННЯ 20:10

Зватися найбільш кричущим гріхом з усіх учинених претендує бажання колись святих ангелів полюбити свою славу більше, ніж славу Богу. Це незбагненно. Біблія не відкриває нам усіх глибинних причин цього таємничого гріха, не пояснює особистісної динаміки того, як бунт може зародитися з праведності. Нам не дано остаточної відповіді щодо першоджерел гріха в душі святої істоти. Але й також нам не треба здогадуватися, чи Бог був здивований, і чи мусив Він переглядати всі Свої задуми. Святе Письмо веде нас глибоко в простори вічності й малює перед нами картини, від яких захоплює дух. Божа мета полягає не в тому, щоб заохочувати нас до роздумів, а щоб спонукати до поклоніння і робити сильними задля Христа посеред гріха та страждань.

Коли ми читаємо перші два розділи Книги Буття, то все, здається, минає добре. Буття 1:31 каже: «І поглянув Бог на все те, що створив, – і ось воно дуже добре». Бог не сотворив нічого злого. Усе було дуже добре.

Аж тоді раптом, на початку третього розділу, з'являється цей змій, і він явно злий. Змій піддає сумніву Боже слово. Вірш 1: «Чому це Бог сказав: «Не їжте з жодного дерева, яке в раю?» Він хитрий, підступний і злостивий. Бог сказав у Бутті 2:17: «Коли з'їсте з нього [дерева пізнання добра і зла], неодмінно помрете». Але змій каже у віршах 4-5: «Ні! Ви не помрете! Та Бог знає, що в той день, коли з'їсте з нього, ваші очі відкриються і ви станете, як боги, маючи пізнання добра і зла».

Тому Ісус каже про нього в Івана 8:44, що він і «неправдомовець», і «душогуб»: «Той був душогубом від самого початку і в істині не встояв, бо немає в ньому істини. Коли говорить неправду, тоді своє говорить, бо він неправдомовець і батько неправди».

Той прадавній змії – сатана

Хто цей змії? Найповнішу відповідь дає Об'явлення 12:9: «І скинутий був великий дракон, давній змії, котрий зветься диявол і сатана, який обманює весь світ; скинутий він був на землю, і його ангели були скинуті з ним». Тож змії у саду є *дияволом* (тобто *обмовником*) і сатаною (тобто *обвинувачем*), який обманює весь світ.

Ісус називає його «лукавим» (Матвія 13:19) і «князем цього світу» (Івана 12:31; 14:30; 16:11). Фарисеї – «Вельзевулом, князем бісівським» (Матвія 12:24). А Павло називає його «богом цього віку» (2 Коринтян 4:4) і «князем, який панує в повітрі» (Ефесян 2:2).

Ось із ким ми зустрічаємося в Бутті 3. Коли з'являється в саду Божому, він уже злий, уже неправдомовець, уже вбивця. У вірші 15, після того як змії спокушає Адама і Єву на гріх, Бог оголошує змієві присуд: «І Я покладу ворожнечу між тобою і жінкою, між твоїм насінням та її насінням: воно підстерігатиме твою голову, а ти вистежуватимеш його п'яту!»

Зверніть увагу, що на перший погляд війна триватиме між одними і другими нащадками: «між твоїм насінням та її насінням». Але в наступному твердженні з'являється дещо незвичайне: «воно підстерігатиме твою голову». Хто це *воно*? Відповідь: насіння жінки. А що значить *твою* («воно підстерігатиме *твою* голову»)? Відповідь: самого змія, а *не* його нащадків. Це важливо.

Поразка сатани на хресті

Настає день, каже Бог, коли *ти*, змії (а не лише твої нащадки), будеш переможений і вигнаний із зем-

лі. Нащадок цієї жінки розчавить тебе. Саме тому Син Божий став людиною. Вразити сатану мала саме людина – насіння жінки.

Зв'язок між людською природою Ісуса та руйнуванням сатани описаний у Євреїв 2:14: «А що діти стали спільниками крові й тіла, то й Він подібним чином став їхнім спільником, аби Своєю смертю знищити того, хто має владу смерті, тобто диявола». І вирішального удару завдав досконалий нащадок жінки, Ісус Христос, коли помер на хресті. Це одна з тих причин, чому вічний Син Божий мусив стати людиною – бо саме насіння жінки мало розчавити сатану. «Тому з'явився Божий Син, щоби знищити діла диявола» (1 Івана 3:8). Бог хотів, щоб Його Син здобув славу Переможця змія.

Колосян 2:14-15 описує те, що Бог учинив з демонами, коли Син умер на хресті: «Знищивши розписку стосовно нас, ... Він забрав її з-поміж нас і прибав до хреста. Скинувши начальства і влади, Він відважно викрив їх і переміг у Собі». Коли Христос помер за наші гріхи, сатана був роззброєний і переможений. З його руки було вирвано єдину зброю, якою він одвіку завдавав руйнувань, а саме його звинувачення перед Богом у тому, що ми винні та мусимо загинути разом з ним. Коли Христос помер за нас, це звинувачення зійшло нанівець.

Усі ми, хто звіряється Христу, ніколи не загинемо. Жодне звинувачення не буде чинним проти нас. Сатана не може відлучити нас від любові Бога у Христі (Римлян 8:37-39).

Повстання сатани

Отже, виникає природне питання, що вимагає відповіді: а звідки взявся сатана? І чому Бог терпить його

кровожерні справи? У Бутті 3 він просто з'являється на сцені. Бог сотворив усе добре, але щось сталося. Добре творіння було зіпсуте.

Новозавітні послання Юди та 2 Петра дають нам підказку, що сталося. Юди 6 каже: «І ангелів, які не зберегли свого початкового стану, але покинули своє житло, затримав у вічних кайданах під темрявою для суду великого дня». А 2 Петра 2:4 стверджує: «Адже коли Бог не пощадив ангелів, які згрішили, а в кайданах темряви вкинув до аду, аби берегти на суд».

Можливо, що тут не йде мова про первісне гріхопадіння сатани та його бунт. Дехто доводить, що це згадка про гріхи ангелів («синів Божих») у Бутті 6:1-4. Але в усякому разі кращого біблійного свідчення про причини нинішнього стану сатани та його підручних у нас немає³.

Тож видається, що спочатку існувала сила силенна святих ангелів. Деякі з них, і зокрема сатана, «згрішили», або, як каже Юда, «не зберегли свого початкового стану». Іншими словами, їхній гріх був свого роду заколотом, зумовленим прагненням до більшої сили і влади, ніж їм було призначено *від* Бога та *нід* Богом.

Отже, сатана за походженням є сотворений ангел, який разом з іншими ангелами повстав проти Бога. Вони відкинули Його як свого досконалого Царя та джерело радості, ставши на шлях самозвеличення й самовизначення. Вони не хотіли бути підпорядкованими, не бажали, щоб Бог посилав їх на служіння ін-

---

³Наприклад, Томас Шнайдер вважає, що в згадках у 2 Петра 2:4 і Юди 6 здебільше йдеться про гріхи ангелів у Бутті 6:1-4, але додає, що «доісторичне гріхопадіння ангелів» – це «з погляду богослов'я, цілком легітимний висновок». 1, 2 Peter, Jude, The New American Commentary, Vol. 37 (Nashville: Broadman & Holman, 2003, 336.)

шим (Євреїв 1:14). Вони більше не вшановували Бога, не захоплювалися та не тішились Ним. Тепер вони мріяли про те, щоб самим отримати владу та піднятися вище Бога.

Походження гріха сатани

Але тепер ми запитуємо: чому? Як це могло статися? Немає легкої відповіді. По суті, остаточна біблійна відповідь викликає ще більше запитань. Тож здається, що в цей час, коли ми знаємо «частково» (1 Коринтян 13:12), не всі наші запитання отримують відповіді.

Деяких людей задовольняє пояснення, що ангели мали «свободу волі», а тому Бог з поваги до цієї свободи не міг справити вирішального впливу, щоб зберегти їхню вірність або змусити їх далі поклонитися Йому. Але, на мій погляд, з цієї ідеї користі мало. Вона все одно не відповідає на запитання: чому ідеально святий ангел у безмежно прекрасній присутності Божій міг скористатися своєю свободою вибору, щоб раптом зненавидіти Бога?

Уява про те, що Бог не міг запобігти бунту з поваги до природженої самостійної волі безгрішних ангелів, не вирішує проблеми. Вона не пояснює того, чому ідеально святі істоти використали свою волю, щоб почати зневажати те, що вони шанували, коли були сотворені. І також вона суперечить тому, що решта Біблії говорить про панування Бога над дияволом. За таких обставин термін «свобода волі» – це ще одна назва для таємниці, але аж ніяк не біблійний шлях її розв'язання.

Щодо осмислення походження гріха сатани особисто я вважаю за доречне прочитати *всю* Біблію,

намагаючись зрозуміти такі питання: а яким є Боже ставлення до волевиявлення сатани? Чи безпорадний Бог перед волею злих сил? Чи шанує Він свободу волі сатани аж настільки, що воліє не втручатися в неї і поширювати на неї Свою владу? Чи існують сили поза Ним Самим, що обмежують Його владарювання над ними? Чи Біблія нам каже про те, що Бог має право і силу стримувати сатану щоразу, коли забажає? І якщо так, то чому Він не робить цього частіше? Кінець кінцем, чому Він просто не анулював сатану, знищивши його назавжди?

Ось що я знайшов, читаючи Біблію. Нижче наведено лише декілька моментів, що стосуються Божої влади над сатаною. Вони вказують на те, як нам насправді слід оцінювати міру свободи, що має сатана.

Боже повновладдя над сатаною

1. Хоча сатану називають «князем цього світу» (Івана 12:31), в Книзі пророка Даниїла 4:17 читаємо: «Господь є Всевишній над людським царством, і кому тільки захоче, дасть його». А Псалом 32:10-11 каже: «Господь руйнує наміри людей, відкидає задуми народів і відкидає наміри володарів. А Господня постанова залишається навіки; задуми Його серця – з роду в рід». Так, сатана є «князем цього світу», але лише як підлеглий. Бог дав йому дивовижну свободу чинити свій гріх і лиха у світі. Він є великим правителем цього світу, але не *найвищим*. Бог має незаперечну владу.

2. Хоча нечисті духи повсюди чинять обман і вбивства, Ісус Христос має всю владу над ними. Марка 1:27 каже: «Навіть нечистим духам наказує, і вони

слухають Його!» Коли Христос наказує дияволу, той підкоряється. Тут постає питання про різницю між велінням Бога, висловленим, скажімо, у Десяти заповідях, і велінням Христа, Який наказує демонам відійти або каже народитися всесвіту. Очевидно, Бог здійснює Свою владу, коли дає Десять заповідей. Усі створіння повинні коритися, і зокрема диявол.

Попри це, диявол порушує ці заповіді щодня. Та влада, яку вони мають, – це не та сама влада, яку демонструє Ісус у Марка 1:27: «Навіть нечистим духам наказує, і вони слухають Його!» Тут ми бачимо, що Його влада абсолютна, *дієва*. Коли Бог здійснює цю владу, то вона завжди досягає того, що вимагає. Коли Він хоче, то може змусити демонів виконувати свої накази.

Ця влада відмінна від тієї, яку Бог демонструє у Своєму писаному законі, такому як Десять заповідей. Вона незаперечна. Христос диктує волю сатані щоразу, коли забажає. Це означає, що тоді, коли демони чинять жажливі речі, Ісус не велить їм робити інакше. І коли Він не наказує їм чинити інакше, у Нього є причина дозволити їм чинити те, що вони роблять.

3. Сатана – це лев ревучий, який шукає, кого б пожерти. Петро каже: «Протидійте йому міцною вірою, знаючи, що тих же самих страждань зазнають і ваші брати у світі (1 Петра 5:8-9). Іншими словами, «страждання» – це той спосіб, яким сатана намагається поглинути святих. Але в 1 Петра 3:17 читаємо: «Адже краще, *якщо на те Божа воля, страждати*, будучи добродійцем, аніж злочинцем». *Якщо на те Божа воля*. Іншими словами, тільки Бог вирішує остаточно, чи будемо ми страждати – чи щелепам лева дозволено схопити нас за ногу чи за горло. Якщо Бог захоче, ми будемо страждати – або ні. Якщо Бог захоче, то сатана

отримає такий дозвіл – або ні. Ці страждання, ці щелепи хижого лева відкриваються і закриваються тільки згідно з Божою волею. Вирішує все Бог, а не сатана.

4. Так, сатана був убивцею із самого початку, казав Ісус (Івана 8:44). Але чи забрав сатана дар життя з руки Подателя? Ні. Повторення 32:39 каже: «Подивіться, подивіться, що Я є, й окрім Мене немає бога. Я позбавляю життя й *оживляю*, Я вражаю й вилікую, і не існує нікого, хто б визволив із Моїх рук». За Богом останнє слово, коли йдеться про кожну смерть і кожне життя.

Те саме сказано в Якова 4:15: «Коли Господь забажає, і *ми будемо живі*, то зробимо те чи інше». Яків не каже, що ми будемо жити, «коли *сатана* забажає». Він каже: «Коли Господь забажає, і ми будемо живі». Господь дає, і Господь забирає. І його ім'я благословенне (Йов 1:21). Сатана ж – убивця. Але коли він вирішує, кого вбивати, життєдайний Бог не стає його лакеєм. І те, хто буде жити, а хто помре, кінець кінцем залежить від Бога. Сатана не має абсолютної влади. Її має Бог.

5. Коли сатана прагне знищити Йова і довести, що для цього чоловіка Бог не є найвищим скарбом, то перш ніж здійснити руйнівну атаку на майно Йова та його сім'ю, а тоді вразити його тіло недугою, він мусить отримати дозвіл від Бога. У Книзі Йова 1:12 Бог каже до сатани: «Ось Я даю у твою руку все, що в нього є, та його самого не торкайся!». Тобто «ти маєш Мій дозвіл напасти, але не виходь за ті межі, які Я встановив».

У Книзі Йова 2:6 Бог дає сатані дозвіл дійти до певної межі, але аж ніяк не далі: «Ось Я передаю його тобі, тільки збережи його душу!» Коли історія

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

завершується і натхненний оповідач підсумовує все, що сталося, про сатану він навіть не хоче згадувати. У всьому, що вчинив сатана, він бачить лише всюдисущу й владичну руку Бога: «[Всі брати і сестри Йова] потішили його, і були охоплені подивом щодо *всього, що Господь на нього навів*» (Йов 42:11). Сатана не був головною причиною численних страждань Йова. Саме тому автор може взагалі не зважати на нього і сказати, що всім розпорядилася врешті-решт Господня мудрість. Не сатана стояв над усім, а Бог.

6. Сатана – великий спокусник. Він хоче, щоб ми грішили. Лука каже, що сатана стояв за відреченнями Петра. Саме він спокусив Петра, щоб той зрікся Ісуса. Але чи міг він зробити це без Божого дозволу? Послухайте, що Ісус каже до Симона Петра в Луки 22:31-32. Це щось дуже подібне до спілкування сатани і Бога, що записане в Книзі Йова: «Симоне, Симоне, ось сатана випросив вас, щоби пересіяти, як пшеницю; Я ж благав за тебе, щоб не забракло тобі віри; і ти, коли навернешся, зміцни своїх братів!»

Сатана не міг вчинити з Петром усього, чого хотів, без Божого дозволу. І коли він нарешті отримав дозвіл, Бог установив йому межу, як і тоді, коли йшлося про Йова: «Ти *не* знищиш Петра, а лише змусиш його сьогодні вночі спіткнутися». Саме тому Ісус каже: «Коли [не *якщо!*] навернешся, зміцни своїх братів!» Ісус, а не сатана бере тут гору. І сатані дозволено діяти лише у певних межах, але не більше.

7. Павло розповідає в 2 Коринтян 4:4 про «невіруючих, яким бог цього віку засліпив розум». Але чи ця влада засліплювати людей є найвищою? Чи може Бог чинити їй опір, здолати її і звести нанівець? Так, може. Через два вірші Павло каже: «Бог, Який сказав: Нехай

із темряви засяє світло! – освітив наші серця, щоби про-
світити пізнання Божої слави в особі Ісуса Христа». Іншими словами, засліплення сатани відступає перед Божим світлом, коли Він каже: «Нехай буде світло».

Бог керує кожним кроком сатани

Тож повернімося тепер до питання про походжен-
ня гріховності сатани. Чи не здатен Бог повестися зі
Своїми ангелами так, як Він поводитьсь з демонами
на землі: «Наказує, і вони слухають Його» (Мар-
ка 1:27)? Чи існує якась сила поза Ним, що обмежує
Його владарювання над ними? Я дійшов висновку, що
в усій Біблії Бог постає як Той, Хто керує сатаною та
його демонами. Він має право і владу стримувати їх
щоразу, коли забажає. Він скоряє собі їхню волю. Він
наказує злим духам, і ті його слухають. Біблія не дає
нам приводу вважати інакше.

Отже, я роблю висновок, що Бог допустив гріхо-
падіння сатани не тому, що був нездатний його спи-
нити, а тому що в Нього була на це причина. Оскільки
Бога не можна заскочити зненацька, Його дозвіл
завжди передбачає досягнення якоїсь мети. Якщо Він
вирішує щось дозволити, то робить це з певної при-
чини – безкінечно мудрої причини, тому що Сам Він
безкінечно мудрий.

Як саме гріх постав у серці сатани, нам невідомо.
Бог не сказав нам цього. Однак ми знаємо те, що Бог
має повну владу над сатаною, а тому воля сатани без-
сила без Божого дозволу. Отже, кожен крок сатани –
це частина Божої загальної мети та задуму. І все це
відбувається в такий спосіб, що Бог ніколи не грішить.

Бог безмежно святий, і також Бог безкінечно могутній. Сатана злий, і водночас він підлягає всеосяжній мудрості Бога.

Чому б не знищити сатану?

Чому ж тоді Бог просто не знищить сатану? Він має право та владу вчинити це, і Об'явлення 20:10 каже, що колись Він це таки зробить: «А диявол, який зводив їх, був кинутий у вогняне й сірчане озеро, де і звір, і лжепророк. І будуть вони мучені день і ніч навіки-віків». Чому Бог не вкинув його у вогняне озеро того самого дня, коли той повстав? Навіщо дозволяти йому століттями лютувати посеред людства?

Сатана заслужив вогненне озеро в той момент, коли повстав проти Бога. Це безмірно тяжкий гріх – повстати проти безмірно гідної Особистості. Він був приречений до вогненного озера з моменту падіння, а не отримав його врешті-решт як покарання за тисячоліття грішного кровопролиття, вчиненого після бунту. Бог мав право і силу знешкодити сатану в той момент, коли той згрішив. Однак Бог не вчинив цього, і сам цей факт доводить, що Він мав на це причину. Чи можемо ми дізнатися, якою вона була?

Для повноти Христової слави

Остаточна відповідь, як ми побачили в попередньому розділі, полягає в тому, що «у Ньому створене все... і для Нього» (Колосян 1:16). Якщо Бог сотворив сатану і дозволив йому повстати, Він передбачив усе, що той

вчинить. Вирішивши сотворити сатану, Бог із самого початку замислив уплести все зло у Свій план творіння, і метою цього плану була слава Його Сина. Усі речі були сотворені з огляду на це, і зокрема сатана та його послідовники. Бог знав, що ті будуть чинити, і врахував усе це знання у творінні. Тому зло, яке коїться у світі, – це частина процесу досягнення найбільшої Божої мети.

Гріхопадіння та подальше існування сатани слугують повноті слави Христа. Сина Божого Ісуса Христа шануватимуть більше і врешті-решт цінуватимуть і любитимуть глибше, тому що Він переміг сатану не в момент, коли той упав, а після тисячоліть довготерпіння, смирення, служіння, страждання й остаточно – через Свою власну смерть. Єдиний, раптовий і безмежно святий вияв сили, що знищив би сатану негайно після його гріхопадіння, був би славетним підтвердженням влади і праведності Бога. Але він не став би найбільшим можливим проявом усієї слави в Сині й Отцеві. Господь обрав безкінечно мудрий спосіб явити всю повноту божественної слави, коли дозволив сатані впасти і тисячоліттями чинити свої справи.

Слава Христа досягає свого апогею в смиренній жертві на хресті, де Ісус переміг диявола (Колосян 2:15). Ісус сказав у цю останню годину своєї жертви: «Нині прославився Син Людський, і Бог прославився в Ньому» (Івана 13:31). Павло зауважував, що розп'яття Христа – це той момент, коли ми бачимо найславніший вияв його мудрості та сили: «Ми ж проповідуємо розп'ятого Христа... Божу силу й Божу премудрість» (1 Коринтян 1:23-24).

Ісус сказав про колючку сатани в боці Павла: «Моя сила виявляється в немочі!» (2 Коринтян 12:9). Кінець кінцем сатана та всі спричинені ним страж-

дання покликані примножити силу і мудрість, любов і благодать, терпіння і гнів Ісуса Христа. Ми не спізнали б Христа в усій повноті Його слави, якби Він не переміг сатану саме так, як це сталося.

Як ставитися до зла

Я завершую цей розділ нагальним і практичним питанням: «Як же в такому разі ми повинні ставитися до зла?» Якими повинні бути наші думки, почуття та дії, коли ми стикнемося з проявами сатанинського зла? Зі смертю малого хлопчика після нападу бультер'єра? Із загибеллю трьох хоробрих шахтарів, які намагалися врятувати своїх друзів? Із сотнями жертв землетрусу в Перу? Це лише декілька трагедій з новин за той тиждень, коли я проповідував на цю тему. І як ставитися до всього того зла і страждань, що трапляються в нашому житті? Ось моя коротка відповідь.

Вісім правил, як поводитися зі злом

З одного боку:

1. *Будьте готові* до проявів зла. «Любі! Не дивуйтеся вогневі, що трапляється вам для вашого випробування, – наче якомусь дивному випадкові» (1 Петра 4:12).
2. *Зносіть* зло. «[Любов] усе переносить, усьому довіряє, завжди надіється, усе перетерпить» (1 Коринтян 13:7; пор. Марка 13:13).
3. *Дякуйте* за те очищення, яке приносить із собою повстале проти вас зло. «Дякуючи завжди і за все Богові й Отцеві в Ім'я Господа нашого Ісуса Христа» (Ефесян 5:20; пор. 1 Солунян 5:18). «Хвалимося, коли страждаємо, знаючи, що страждання виробляє терпеливість...» (Римлян 5:3-5).

4. *Ненавидьте* зло. «Любов – нелицемірна. Ненавидьте зло, шукайте добра» (Римлян 12:9).
5. *Моліться за рятуюнок* від зла. «Не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого» (Матвія 6:13).
6. *Викривайте* зло. «І не ставайте спільниками в неплідних ділах темряви, а краще їх викривайте» (Ефесян 5:11).
7. *Долайте* зло добром. «Не будь переможений злом, але перемагай зло добром» (Римлян 12:21).
8. *Опирайтеся* злу. «Протидійте дияволу, і він утече від вас» (Якова 4:7).

Чотири правила, як ніколи не слід чинити по відношенню до зла

Але з другого боку:

1. *Ніколи не впадайте у відчай*, вважаючи, що цей злий світ вийшов з-під Божого контролю. «[Він] все здійснює за рішенням Своєї волі» (Ефесян 1:11).
2. *Ніколи не поступайтеся* відчуттю, що життя абсурдне та беззмістовне через позірну повсюдність зла. «Які незбагненні Його суди і недослідимі Його дороги! ... Адаже все з Нього, через Нього і для Нього! Йому слава навіки» (Римлян 11:33, 36).
3. *Ніколи не піддавайтеся* думці, що Бог грішить або що Він буває несправедливим і неправедним, коли править Всесвітом. «Праведний Господь на всіх Своїх шляхах» (Псалом 144:17).
4. *Ніколи не сумнівайтесь*, що Бог повністю виступає за вас у Христі. Якщо ви звіряєте Йому своє життя, то ви у Христі. Ніколи не сумнівайтесь, що все те зло, яке випадає вам, – навіть якщо воно

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

відбере у вас життя – є Божою батьківською наукою, сповненою любові, очищення і спасіння. Це не намагання покарати вас у гніві. Той гнів упав на Ісуса Христа як нашого Заступника (Галатів 3:13; Римлян. 8:3). Як Його діти через віру в Ісуса ми отримуємо від Бога лише милосердя, а не гнів. «Адже кого Господь любить, того й карає, і б'є кожного сина, якого приймає» (Євреїв 12:6).

Коли ми відкидаємо задуми диявола і звіряємося силі, мудрості та доброті Божій, що явлені у смиренному тріумфі Ісуса Христа, то долучаємося до сповнення мети, яку мав Бог, дозволивши сатані пожити трохи довше. Ми прославляємо безмежно високу гідність Ісуса. Тому я запрошую вас довіритися Йому і благоговійно спостерігати, як Він спасає вас і перемагає сатану однією великою жертвою любові.

4

ФАТАЛЬНИЙ НЕПОСЛУХ АДАМА ТА ПЕРЕМОЖНИЙ ПОСЛУХ ХРИСТА

Як гріх Адама посприяв
верховенству Христа

Та смерть панувала від Адама до Мойсея і над тими, які не згрішили подібно до переступу Адама, котрий є прообразом майбутнього.

РИМЛЯН 5:14

Адже коли через переступ одного смерть запанувала через одного, то тим більше ті, хто приймає щедрі благодать і дар праведності, запанують у житті через одного Ісуса Христа.

РИМЛЯН 5:17

Одна з цілей цієї книжки – закарбувати у свідомості читача той факт, що Ісус Христос – це найважливіша особа у всесвіті. Звичайно, не більш і не менш важлива, ніж Бог Отець чи Бог Святий Дух. Христос має рівну з ними гідність, красу, мудрість, справедливість, любов і силу. Але Він важливіший, ніж усі сотворені особи – ангели і демони, царі й воєначальники, вчені й митці, філософи і спортсмени, музиканти і актори – ті хто живе тепер, чи жили будь-коли, чи ще будуть жити. Ісус Христос – найвищий з них усіх.

Усе існує для Ісуса – навіть зло

Ця книжка покликана також показати, що все суще – зі злом включно – безкінечно святий і премудрий Бог *призначив* для того, щоб слава Христа сяяла яскравіше. Слово «призначив» доволі особливе, я знаю. Тому хочу пояснити, який зміст вкладаю в нього. У жодному разі я не прагну затемнити те, що кажу про Боже ставлення до зла. Утім, я *намагаюся* ретельно передати, що нам говорить Біблія. Коли я кажу «призначив», то маю на увазі, що Бог або *спричинив* якусь подію безпосередньо, або *дозволив* їй статися заради досягнення певної розумної мети. Такий дозвіл є певного роду *непрямым* спричиненням, оскільки Бог знає всі задіяні фактори та вплив, який вони матимуть, а також може запобігти будь-яким наслідкам. Тому Його *дозвіл* є певного роду вторинною, непрямою причиною подій, що відбуваються⁴.

---

⁴У намірах звести до спільного знаменника різноманітні фрагменти Писання стосовно Божої волі, мені здається, що зусилля Стіве-

4: ФАТАЛЬНИЙ НЕПОСЛУХ АДАМА ТА ПЕРЕМОЖНИЙ ПОСЛУХ ХРИСТА

на Чернок (1628–1680), лондонського пастора-дисидента, який служив капеланом при Генрі Кромвелю, досить збалансовані та корисні. Він пише:

Бог не воліє чинити гріх ані напряму, ані за допомогою будь-якого дієвого волевиявлення. Це неможливо, бо Він заборонив гріх Своїм законом, який є проявом Його волі. Якби Бог безпосередньо волів гріха і безпосередньо забороняв його, то волів би добра і зла одночасно. То була би суперечність у Божій волі, адже воліти гріха для Нього те саме, що чинити його (Псалом 113:11): «Він здійснив на небі й на землі все, що забажав». Бог, безумовно, не воліє гріха, тому що Сам ніколи його не чинить. Бог воліє добра явно, тому що Він постановив чинити його. Зло Він може допускати опосередковано, через приховане волевиявлення, постановивши не давати тієї благодаті, яка би запобігла йому. Бог не воліє гріха в буквальному сенсі, бо це було б рівнозначно схвалюванню його; але Він дозволяє його чинення заради блага, яке Божа мудрість народить з цього. Він воліє не самого гріха, а його результатів. (Stephen Charnock, *Discourses upon the Existence and Attributes of God* [Grand Rapids, MI: Baker Book House, 1979], 148.)

Деякі люди піддають сумніву звернення до «вторинних причин», які лежать між Божою суверенною волею і безпосереднім здійсненням гріховної дії (пор. Jack Cottrell, «The Nature of the Divine Sovereignty», *The Grace of God and the Will of Man* [Minneapolis: Bethany House, 1995], 100–102). Але ця ідея проміжних причин, які різняться від кінцевої мети Божого впливу, з'являється не через вимоги богословської системи, а тому що стільки біблійних текстів вимагають її. Наприклад, 1) Бог посилає «злого духа» між Авимелехом і мужами Сікімів, щоб здійснити Свою волю (Суддів 9:22-24); 2) у Луки 22:3 сатана спонукає Юду чинити те, що, як стверджують Дії 2:23, сталося згідно з Божим задумом; 3) Павло каже, що сатана засліплює розум невірющим (2 Коринтян 4:4), але також каже, що Бог насилає «духа затьмарення» (Римлян 11:8–10); 4) сатана спонукає Давида зробити перепис (1 Хронік 21:1), який виявився гріхом (2 Самуїла 24:10), однак написано також, що в певному сенсі Бог спонукав сатану (2 Самуїла 24:1); 5) сатана отримує дозвіл від Бога катувати Йова (Йова 1:12; 2:6), але коли сатана забрав сім'ю Йова і наслав на нього недугу, Йов сказав: «Господь забрав» (Йова 1:21) і «Якщо ми прийняли добро з руки Господа, то хіба не перетерпимо зло?» (2:10) – на що автор зауважує: «У всьому цьому, що з ним трапилося, Йов нічим не згрішив устами перед Богом» (1:22; 2:10). Подібні тексти роблять богословські розуми Теодора Бези (1582 року) сповненими біблійного сенсу:

Нічого не відбувається абияк чи без Божої найсправедливішої постанови, хоча Бог взагалі не чинить гріха і не долучається

ЗЛО ТРІУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

В основі цього розрізнення лежить намагання погодити всі ті різні способи, до яких вдається Біблія, коли говорить про зв'язок Бога з тими чи іншими подіями.

Писання висловлює обидві ідеї – спричинення і дозвіл, коли йдеться про те, як Бог звершує ті чи інші події. Наприклад, у Марка 5:12-13 демони просять послати їх у свиней, і Ісус *«дозволив їм»*. У 1 Коринтян 16:7 Павло каже: *«Якщо Господь дозволить якийсь час перебути між вами»*. Євреїв 6:1-3 закликає: *«Тому, залишивши початки Христового вчення, скеруймо себе до досконалості»*, а тоді доходить висновку: *«І це зробимо, якщо Бог дозволить»*.

Біблія говорить також про Божі безпосередні дії, навіть за тих обставин, які пов'язані із злом. Наприклад, брати Йосифа продали його в рабство. Через цей грішний вчинок Йосиф потрапляє до Єгипту і згодом дістає змогу врятувати тих самих братів, які ненавиділи його. Йосиф каже: *«Тож мене послав Бог перед вами зберегти ваш останок на землі у цей час і прогодувати ваш великий останок»* (Буття 45:7).

В описі виходу з Єгипту ми читаємо про те, як Бог зробив закам'янілим серце фараона і спонукав єгип-

---

хоч якось до нього. І Його сила, і Його доброта настільки великі й незбагненні, що в той час, коли Він використовує диявола чи злих людей, щоб вчинити деяке діло, яке Він після того справедливо карає, Він Сам усе одно чинить Своє святе діло добре і справедливо. Ці речі не стають на заваді, а радше встановлюють вторинні та проміжні причини, що лежать в основі всього. Коли у вічності Бог постановив, що саме має відбутися в деякі визначені моменти, Він водночас обрав манеру і спосіб, з допомогою яких це, за Його бажанням, мало б статися. І це настільки непорушно, що якщо деяка вада і виявиться у вторинній причині, вона аж ніяк не передбачає вади чи хиби у вічному замислі Бога (Процитовано в: Heinrich Heppe, *Reformed Dogmatics* [Grand Rapids, MI: Baker Book House, 1978, orig. 1860], 143–144.)

тян ненавидіти ізраїльтян. «Я ж зроблю його серце закам'янілим, і він не відпустить народу» (Вихід 4:21). «А серце тих Він перемянив, щоби зненавиділи Його народ, щоби поводитися підступно з Його рабами» (Псалом 104:25).

А коли йдеться про лиха – фізичні чи духовні – то їх не раз описують як наслані Богом. «І нашлю на тебе голод і поганих звірів, і мучитиму тебе, і смерть та кров прийдуть на тебе» (Єзекіїла 5:17). «Ось приходять дні, – говорить Господь, – і пошлю голод на землю, не голод хліба чи спрагу води, але голод почути Господнє слово» (Амоса 8:11).

Тож коли я кажу, що все суще – і зокрема зло – *призначив* безкінечно святий і премудрий Бог, щоб слава Христа сяяла ще яскравіше, то маю на увазі той чи інший спосіб, яким Господь дбає про те, щоб усе було на славу Його Сину. І незалежно від того, чи спричиняє Він, чи лише допускає певні події, у Нього завжди є мета. Усе у світі є частиною величної картини Божого задуму.

Зло існує для призначеної йому мети

Біблія виразно говорить про те, що гріховність існує для здійснення Божих мудрих намірів. Наприклад, Приповістей 16:4* каже: «Усе зробив Господь для власної мети, ба навіть грішника – на день лиха». Бог учинив це у відомий лише Йому одному таємничий спосіб, що зберігає відповідальність нечестивців та безгрішність Його серця. Ми маємо виявити смирення, якщо не здатні пояснити, як це могло статися. Нам сказано, що це так. Дбайте про те, щоб не припи-

сувати Біблії поглядів, яких вона не навчає. Саме так можна звести нанівець Боже слово.

Ми побачили в Розділі 2, що все було сотворене у Христі і *для* Христа (Колосян 1:16). Ми побачили, що перелік «усього» виразно згадує «престоли, чи панування, чи начала, чи влади», які Христос переміг на хресті. Іншими словами, їх сотворено «на день лиха», як говорить Приповістей 16:4*. Бог знав, ким вони стануть, коли сотворив їх, і долучив їхні злі наміри до свого плану викуплення. У Страсну п'ятницю, коли Христос помер і злі сили були переможені, світові явилися влада, справедливість, гнів і любов Христа. Рано чи пізно будь-який бунт проти Нього зазнає невдачі і примножує Христову славу.

Бог, Який існує

Ця книжка також прагне утвердити переконання, що християнство – це не лише комплекс ідей, практик та почуттів, що покликані сприяти нашому психологічному гаразду – незалежно від того, чи створив їх Бог, чи людина. Не в цьому суть християнства. Воно починається з переконання, що Бог є об'єктивною реальністю навколо нас. Він такий, який є, не тому, що ми думаємо про Нього у певний спосіб. Як сказав Френсіс Шеффер, Він є «Богом, Який існує». Не ми творимо Його, Він творить нас. Не нам вирішувати, яким Він буде, а Йому вирішувати, якими будемо ми. Бог сотворив всесвіт, і цей всесвіт наповнений сенсом, який Він у нього вклав, а не *ми*. Приписуючи всесвіту якийсь інший сенс, ми робимо дурницю, і наше життя неминуче очікуватиме трагічний кінець.

Християнство – це не гра і не різновид терапії. Усі його доктрини випливають з розуміння того, ким є

Бог і що Він вчинив в історії. Вони відповідають не-заперечним фактам. Християнство – це щось більше, ніж факти, але не менше. В ньому є ще віра, надія і любов, але вони не підвішені в повітрі. Вони ростуть, як величні кедрові дерева на скелі Божої істини.

Вивчаючи Біблію, я дійшов глибокого переконання, що наша вічна радість, сила і святість залежать від того, наскільки міцно нитка такого світогляду вплетена в осердя нашої віри. Ось чому я намагаюся розкрити його в цій книжці. Кволий світогляд творить кволит християн. А кволі християни не виживуть у ті дні, що чекають на нас попереду. Хитка емоційність, яка вважає християнство одним з різновидів терапії, буде стерта з лиця землі в останні дні. І встоять лише ті, хто збудував свої оселі на скелі великої об'єктивної істини, у якій Ісус Христос є джерелом, осердям і метою всього.

Ісусова слава, запланована в гріху Адама

Центральною темою цього розділу є приголомшливий гріх першої людини, Адама, а також те, який підготував ґрунт для ще більш приголомшливого контрудару Ісуса Христа. Звернемося до Римлян 5:12-21⁵.

Головною метою, що мав на думці Бог, допустивши гріх Адама, а разом з ним і гріхопадіння людства загалом, була слава Христа. Пригадайте, що ми вже дізналися про природу Божого дозволу: хоч що дозволяє

---

⁵ Проповідуючи на Послання до Римлян у церкві «Вифлеєм», я присвятив цьому уривку п'ять проповідей. Їх можна знайти на сайті www.desiringGod.org. Але тут я зосереджуся на питаннях дещо інших, ніж розглядав тоді.

ЗЛО ТРІУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

Бог, Він робить це з певної причини. І Його причини безкінечно мудрі та цілеспрямовані. Бог міг не допустити гріхопадіння сатани чи Адама; міг будь-якої миті все зупинити, і той факт, що Він так не вчинив, означає, що це мало для Нього своєю причиною й мету.

Бог не коригує Свої плани залежно від обставин. Те, що Він вважає мудрим, завжди було в Нього таким – від вічності. Тому гріх Адама і разом з ним падіння людського роду, що спричинило безліч гріха та страждань, не заскочили Бога зненацька. Це частина Божого всеосяжного задуму, який має на меті явити повноту слави Ісуса Христа.

Найпростіше довести цей факт (ми не будемо зупинятися на цьому детально⁶), розглянувши ті місця в Писанні, де показано, що жертва Христа, яка перемагає гріх, була замислена Богом ще перед сотворенням світу.

Наприклад, в Об'явленні 13:8 Іван пише про «всіх мешканців землі, імена яких не записані в книзі життя Агнця, заколеного *від заснування світу*». Отже, перед заснуванням світу була книга, що має назву «Книга життя заколеного Агнця». Ще перед сотворенням світу Бог замислив те, що Його Син буде заколений, подібно ягнятi, щоб спасти всіх тих, хто записаний у цій книзі.

Або поміркуйте над 2 Тимофія 1:9: «[Бог] спас нас і покликав святим покликанням – не за наші діла, але згідно зі Своїм наміром і *благодаттю, яка дана нам в Ісусі Христі ще перед вічними часами*». Спасенна

---

⁶ Докладніший розгляд цього питання див. у моєму розділі «Чому Бог уділяє страждання Своїм слугам» книги *Suffering and the Sovereignty of Christ*, ed. John Piper and Justin Taylor (Wheaton, IL.: Crossway Books, 2006), 91–109.

благодать була дана нам ще перед початком віків, тобто до того, як з'явився людський гріх, від якого вона мала нас спасти. Отже, благодать була замислена ще до появи людей та скоєння ними гріха, який спричинив потребу в ній. Це означає, що Божий задум спасти нас по благодаті не був реакцією на людське рішення грішити. Спасенна благодать була частиною задуму, який зробив гріх неминучим. Задум врятувати світ від гріха не з'явився тільки тоді, коли Бог виявив гріх у світі. Цей задум був у Нього перед віками, і він був покликаний звеличити благодать, що перемагає гріх через смерть Ісуса Христа.

Ще ясніше про це говорить Ефесян 1:4-6: «Оскільки Він [Бог] вибрав нас у Ньому [Христі] раніше від створення світу, щоб ми були святі й непорочні перед Ним у любові, наперед призначивши нас для того, щоб усиновити Собі через Ісуса Христа, згідно з уподобанням Своєї волі, для прославлення величі Своєї благодаті, якою Він обдарував нас в улюбленому Сині». З якою метою Бог передвизначив нас, грішників, для усиновлення? Для прославлення величі Своєї благодаті. Саме таким є Його задум. Найвищою метою вічного Божого задуму було те, щоб велич благодаті прославилася якнайбільше. І кульмінацією цієї слави є смерть Ісуса. І аж настільки, що Євангеліє смерті Христа за грішників – це «Євангеліє слави Христа, а Він – образ Бога» (2 Коринтян 4:4).

Отже, суть біблійного погляду в тому, що страждання і смерть Христа за гріх були замислені ще до фактичного гріха Адама, а не після нього. А тому, коли стався гріх Адама, Бог не був здивований ним, а розглядав його як частину Свого плану, а саме задуму виявити Свою дивовижну терпеливість, благо-

дать, справедливість і гнів в історії відкуплення, а тоді в кульмінаційний момент об'явити велич Свого Сина як другого Адама, який перевершує першого в усьому.

Отже, ми розглянемо Римлян 5:12-21, пам'ятаючи про те, що приголомшливий гріх Адама не зруйнував Божого задуму возвеличити Христа, а навпаки, прислужився йому. Вони містять п'ять прямих згадок про Христа. Одна з них описує спосіб мислення Павла, коли він міркує про Христа та Адама. Інші чотири демонструють те, якою мірою Христос більший від Адама. Дві з цих чотирьох настільки подібні, що ми можемо їх об'єднати. Це означає, що ми розглянемо три аспекти вищості Христа.

Ісус як «майбутнє»

Зверніть увагу, як саме згадано Ісуса у вірші 14. Вірші 12-13 надають контекст: «Бо як через одну людину гріх увійшов у світ, а з гріхом і смерть, так у всіх людей увійшла смерть, тому що всі згрішили. Гріх був у світі й до Закону, але гріх не зараховується, коли немає Закону. Та смерть панувала від Адама до Мойсея і над тими, які не згрішили подібно до переступу Адама, який є прообразом майбутнього». Вірш 14 містить згадку про Христа, Якого ототожнено з «майбутнім».

Цей вірш описує спосіб мислення Павла в решті уривка. Спочатку зверніть увагу на те, що найочевидніше: Христос є «майбутнім». Із самого початку Христос був «майбутнім». Павло показує, що Христос не був здогадом навздогін подіям, що відбулися. Павло не каже, що Христос мав стати копією Адама. Навпаки, це Адам був прообразом Христа. Бог поведився з Адамом так, щоб той міг здобути славу, яку Бог за-

мислив для Свого Сина, і стати передвісником того, що станеться згодом і буде таким самим, як і прообраз – тільки більшим. Отже, Бог поводився з Адамом так, щоб зробити його прообразом Христа. Божий задум щодо Христа передував Його стосункам з Адамом.

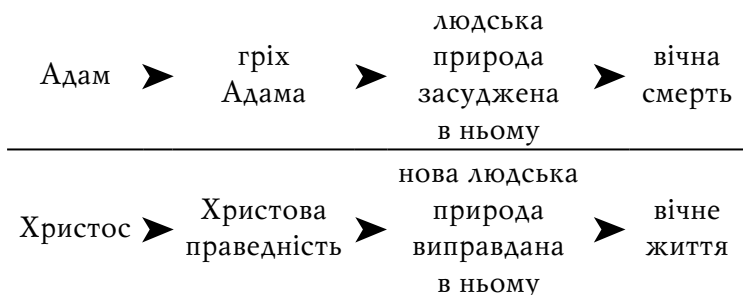
Пильніше придивіться до того, у якому місці своїх роздумів Павло вирішує сказати, що Адам був прообразом Христа. Вірш 14: «Та смерть панувала від Адама до Мойсея і над тими, які не згрішили подібно до переступу Адама, *котрий є прообразом майбутнього*». Він вирішує розповісти нам, що Адам є прообразом Христа відразу після того, як вказує, що навіть люди, які не згрішили так, як Адам, все одно несуть на собі кару Адама. Чому Павло саме в цей час каже, що Адам був прообразом Христа?

Ісус, наш повноважний Представник

Те що Павло щойно сказав, відображає саму суть *подібності* Христа й Адама, а також *різниці* між ними. Ось паралель: люди, чий переступ був інший, ніж в Адама, померли, як Адам. Чому? Тому що вони були пов'язані з Адамом. Він був повноважним представником їх людської природи, і через зв'язок з ним його гріх вважався їхнім гріхом. У цьому криється суть того, чому Адама називають прообразом Христа – тому що наш послух відрізняється від послуху Христа і водночас ми маємо вічне життя з Христом. Чому? Тому що нас з Христом пов'язує віра. Він є повноважним Представником нової людської природи, і через наш зв'язок з Ним Його праведність зараховується як наша праведність (Римлян 6:5).

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

Ось паралель, про яку йдеться тоді, коли Адама названо прообразом Христа:

У решті цього уривка йдеться про те, наскільки величнішим є Христос та Його діло спасіння, ніж Адам і його руйнівне діло. Пригадайте, що я говорив на початку цього розділу. Ми бачимо тут Боже об'явлення про реалії, що визначають світ, в якому живе кожна людина на цій планеті. Тут згаданий кожен мешканець землі, оскільки Адам був батьком усіх. Тому кожному людину, незважаючи на її етнічну належність, неминуче чекає те, про що говорить цей вірш: смерть в Адамі або життя у Христі.

Цей уривок є всеосяжним – не забувайте про це. Такою є доленосна реальність для кожної людини, яку ви коли-небудь зустрінете. Кволі світогляди творять кволіх християн, але цей світогляд – не кволій. Він охоплює цілу землю та всю людську історію. Він справляє глибокий вплив на кожную особу у світі і на кожен заголовок в інтернеті.

Прославлення вищості Ісуса

А тепер погляньмо на три моменти, які згадує Павло, прославляючи те, яким чином Христос і Його діла перевершують Адама та його діло. Їх можна узагаль-

4: ФАТАЛЬНИЙ НЕПОСЛУХ АДАМА ТА ПЕРЕМОЖНИЙ ПОСЛУХ ХРИСТА
нити у трьох фразах: (1) щедра повнота благодаті,
(2) досконалість послуху і (3) панування життя.

Щедра благодать Христа

Спершу розглянемо вірш 15 і щедрість благодаті. «Але дар благодаті не такий, як гріх. Бо якщо через переступ одного багато померло, то наскільки більше благодаттю однієї Людини, Ісуса Христа, Божа благодать і дари щедро вилилися на багатьох». Тут йдеться про те, що Божа благодать сильніша від переступу Адама. Саме це означають слова «наскільки більше»: «Наскільки більше... дари щедро вилилися на багатьох». Якщо переступ людини приніс смерть, то наскільки більше Божа благодать принесе життя!

Але Павло ще більше конкретизує свою думку. Божа благодать – це саме «благодать однієї Людини, Ісуса Христа». «Наскільки більше *благодаттю однієї Людини, Ісуса Христа*, Божа благодать і дари щедро вилилися на багатьох». Це не дві різні благодаті. «Благодать однієї Людини, Ісуса Христа» – це втілення благодаті Божої. Саме так про неї говорить Павло, наприклад, у Тита 2:11: «Адже для всіх людей з'явилася [а саме – в Ісусі] спасаюча Божа благодать...» і в 2 Тимофія 1:9: «згідно зі Своїм наміром і благодаттю, яка дана нам в Ісусі Христі». Тож благодать, яка є в Ісусі, є благодаттю Бога.

Ця благодать є повновладною. Вона долає все на своєму шляху. Ми побачимо дуже скоро, що вона має владу Царя всесвіту. Це панівна благодать. Таким є перший аспект прославлення вищості Христа над Адамом. Коли зустрічається переступ одного чоловіка Адама і благодать одного чоловіка Ісуса Христа, то Адам і його переступ програють. Христос і Його благодать виграють. Це дуже добра новина для тих, хто належить Христу.

Досконалий послух Христа

Далі Павло прославляє те, у який *спосіб* благодать Христа перемагає переступ Адама і смерть, а саме через досконалість Христового послуху. Вірш 19: «Бо як непослухом однієї людини [тобто Адама] багато стали грішними, так і послухом Одного [тобто Христа] багато стануть праведними». Отже, благодать однієї Людини, Ісуса Христа, не дає Йому згрішити – залишає Його слухняним аж до смерті, навіть смерті хресної (Филип'ян 2:8) – і тоді Він виявляє бездоганний і повний послух Отцеві від імені тих, хто пов'язаний з Ним вірою. Адам зазнав невдачі у своєму послуху, тоді як Христос досяг повної перемоги. Адам став джерелом гріха і смерті, а Христос – послуху і життя.

Христос подібний до Адама, який був Його прообразом. Обидва вони – повноважні представники, проте Адам – старої, а Ісус – нової людської природи. Бог зараховує невдачу Адама носіям його природи, і так само Він зараховує успіх Христа носіям Його природи, адже обидві природи поєднані з їхніми повноважними представниками. Велика перевага Христа полягає в тому, що Він не тільки досягнув успіху в досконалому послуху, а й зробив це в такий спосіб, що мільйони людей з огляду на Його послух вважаються праведниками. Чи поєднані ви лише з Адамом? Чи ви – частина лише першої людської природи, яка пов'язана зі смертю? Чи ви також поєднані з Христом і є частиною нового людства, що отримає вічне життя?

Панування життя

Насамкінець Павло прославляє не тільки щедрю благодать і досконалий послух Христа, а й зрештою панування життя через Христа. Через Христовий по-

слух благодать веде до перемоги вічного життя. Вірш 21: «Щоб так, як гріх запанував через смерть, аби так само й благодать запанувала через праведність для вічного життя через Ісуса Христа, Господа нашого». Благодать панує через праведність (тобто через досконалу праведність Христа), ведучи до великої кульмінації вічного життя. І все це – лише «через Ісуса Христа, Господа нашого».

Або, як повторює ту саму думку вірш 17: «Адже коли через переступ одного смерть запанувала через одного, то тим більше ті, хто приймає щедрі благодать і дар праведності, запанують у житті через одного Ісуса Христа». Тут йдеться про те саме: благодать через дар праведності веде до переможного життя, і все це відбувається через Ісуса Христа.

Я говорив вище, що Божа благодать у Христі, про яку згадує Павло в цих віршах, є повновладною. Це добре видно зі слова «панувати». Смерть має певну владу над людиною і панує над усім. Усі вмирають. Але благодать перемагає гріх і смерть. Вона панує в житті навіть над тими, хто був колись мертвий. Це повновладна благодать.

Приголомшливий послух Ісуса

Такою є велика слава Христа. Він безмежно затмарює славу першої людини, Адама. Приголомшливий гріх Адама не такий великий, як приголомшлива благодать і послух Христа і дар вічного життя. Божий план у Його досконалій праведності із самого початку полягав у тому, щоб Адам, як повноважний представник людства, став прообразом Христа як повноваж-

ного представника нової людської природи. Його задум був у тому, щоб завдяки цьому порівнянню і контрасту слава Христова сяjala дедалі яскравіше.

Вірш 17 – це дуже особисте і дуже нагальне звернення до нас. На чиєму ми боці? «Адже коли через переступ одного смерть запанувала через одного, то тим більше *ті, хто приймає щедру благодать і дар праведності*, запанують у житті через одного Ісуса Христа». Прочитайте ці слова дуже уважно, немовби вони звернені до вас особисто: «Ті, хто *приймає щедру благодать і дар праведності*».

Безцінні слова для грішників

Це безцінні слова для грішників, подібних до нас із вами. Благодать безкоштовна, і дар безкоштовний, і праведність Христа безкоштовна. Питання лише в тому, чи приймемо ми все це як надію та безцінний скарб нашого життя? Якщо так, то ми «запануємо в житті через одного Ісуса Христа» – і в цьому вічному пануванні ми будемо втішатися як своїм найвищим Скарбом красою та гідністю Ісуса Христа, чия слава сяє дедалі яскравіше на тлі гріха Адама. Суть Римлян 5:12-21 полягає в тому, що спасенний успіх Христа належить розуміти й плекати у світлі Адамового приголомшливого гріха. Це не був випадковий збіг обставин. Це та мета, яку Бог мав ще перед заснуванням світу.

5

ГОРДИСТЬ ВАВИЛОНА І ПРОСЛАВЛЕННЯ ХРИСТА

Як Божий суд веде до
радісного визнання Христа

*Давайте, – сказали вони, – збудуємо собі місто
й вежу, вершина якої сягатиме неба, і зробимо
собі ім'я.*

БУТТЯ 11:4

*І розсіяв їх звідти Господь по поверхні всієї землі,
і вони перестали будувати місто і вежу. Тому-
то й названо його Замішання [Вавилон], бо там
змішав Господь мову всієї землі, і звідти розсіяв
їх Господь Бог по поверхні всієї землі.*

БУТТЯ 11:8-9

У цій книжці йде мова про кричущі гріхи людства та їхнє всесвітнє значення у явленні слави Христа. У цьому розділі ми поговоримо про кричущий гріх бу-

дівництва вавилонської вежі. Якщо ви вважаєте, що це щось надто далеке і ніяк не пов'язане з нашим сучасним життям, запитайте себе: звідки походять усі мови у світі, а також усі різноманітні етнічні групи? Чи не з'явилися вони внаслідок гріха? І чи їхня поява була гарною подією, яка здатна прославити Христа та сповнити радістю народ Божий? Це добре чи погано, що існують окремі, політично незалежні держави, між якими часто виникають конфлікти? Що думає Бог про монолітну наддержаву? Чи запобігатиме Він її появі, чи вона все ж зрештою з'явиться у світі? І якщо йдеться про вас особисто, то яким є ваш кореневий гріх і що думає про нього Бог? Що Він зробив, щоб урятувати вас від цього гріха? Усе це та багато іншого впливає з цієї розповіді.

Позірна невідповідність

Почнімо зі з'ясування одного чисто контекстного питання, що може збити з пантелику. Буття 11:1-9 начебто описує походження мов. Але уважні читачі Буття помітять, що в розділі 10 розповідається про народи і мови *раніше*, перед історією про вавилонську вежу в Бутті 11.

Наприклад, погляньте на Буття 10:5: «З них відокремилися острови народів у їхній землі – кожний за мовою у своїх племенах і у своїх народах». Тоді ви доходите до Буття 11:1, яке каже: «Уся земля мала одну мову й одні слова для всіх». Автор Книги Буття знав, що робить. Він не забув у 11:1 те, що написав щойно в 10:5, 20 і 31 (лише два вірші тому).

Отже, нам доведеться визнати, що автор не помістив ці дві історії в хронологічному порядку. Спочатку він описує поширення народів і мов у розділі 10,

а тоді походження цього різноманіття – в 11:1-9. Іноді коли вам кортить сказати щось приголомшливе про подію, ви говорите про це на початку розповіді, а іноді чекаєте до самого її завершення.

Після потопу Бог сказав до Ноя в Бутті 9:1: «Зростаєте та розмножуйтеся, наповнюйте землю і володійте нею». Саме це й описує розділ 10, показуючи, *що* відбувалося тоді, коли множилися народи й мови. Це здається звичайним сповненням Божої заповіді, природним послухом Господу. А тоді Буття 11:1-9 ошелешує нас новиною. Це насправді не був ніякий послух. Люди не розходилися, щоб заселити землю. Вони групувалися. Бог зійшов, розбив їхній непослух і зробив це групування неможливим. Він змішав їхню мову та розбив людство на безліч народів і мов.

Викриття двох великих гріхів

Зупинімося тут на хвилину, щоб розглянути, у чому полягав цей гріх та яким був Божий присуд. Тоді вже зможемо відповісти на питання, як усе це було замислено на славу Христа. Буття 11:1-4 розповідає:

Уся земля мала одну мову й одні слова для всіх. І сталося, коли мандрували люди зі сходу, то знайшли рівнину в Сennaарській землі й там оселилися. І сказали вони одне одному: «Давайте наробимо цегли і випалимо її у вогні». І була їм цегла замість каменю, а смола була їм замість розчину. «Давайте, – сказали вони, – збудуємо собі місто й вежу, вершина якої сягатиме неба, і зробимо собі ім'я, перш ніж розсіємося по поверхні всієї землі».

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

Ключові твердження тут містить вірш 4: (1) вони мали на меті збудувати місто; (2) вони хотіли збудувати вежу в місті, що сягає неба; (3) вони хотіли зробити собі ім'я; (4) вони не поспішали розсіятися по всій землі. Перші два твердження відповідають наступним двом.

Будівництво міста – це спосіб уникнути розсіяння по всій землі, а будівництво вежі до неба – це спосіб зробити собі ім'я. Тож місто і вежа є зовнішнім виявом внутрішніх гріхів. Ті два гріхи – це любов до слави (звідси прагнення зробити собі ім'я) і любов до безпеки (що спонукає збудувати місто і позбутися ризиків, пов'язаних із заселенням землі).

Божа воля для всіх людей полягає не в тому, щоб ми раділи, коли вихваляють нас, а щоб ми знайшли свою радість у пізнанні й хвалінні Його. Його воля полягає в тому, щоб ми шукали свою безпеку не в укріплених містах, а в Бозі, Якого ми радо слухаємося у всьому. Тож приголомшливий гріх людини полягає в тому, що навіть після потопу, який став для Ноя та його нащадків громоподібним застереженням щодо наслідків гріха, ми виявилися анітрохи не кращими тепер, ніж були до потопу. Стан людства не змінився з часів Адама та Єви. Ми вирішуємо самі, що для нас найкраще. Ми вважаємо, що навіть можемо піднестися і посісти місце Бога. Такою була б історія людства аж до сьогодні, якби не благодать відкуплення.

Повторення Адамового гріха

Дві речі у вірші 5 свідчать про те, що людину от-от поставлять на своє місце. «І зійшов Господь побачити місто й вежу, яку будували людські сини». Передусім

зверніть увагу, що він називає їх «людськими синами», або – в іншому перекладі – «синами Адама». Будівництво цього міста і його вежі нагадує те, що зробив Адам, коли він повстав проти Бога та з'їв заборонений плід. Грішна природа Адама поширюється на його нащадків, і зокрема на нас із вами.

Вияв святого глуму

Крім того, зверніть увагу, що цей вірш каже: «*Зійшов* Господь побачити місто й вежу». Це святий глум. Автор насміхається з вежі, кажучи, що Бог *зійшов* побачити її. Ця вежа настільки далеко від неба, що Бог не може її звідти роздивитися! Звичайно, Бог бачить усе й усюди. Але коли ви хочете показати сміховинну природу людської гордості, що упосліджує Бога, і всі її дріб'язкові досягнення, то зважуєтеся на ризик говорити з іронією та описуєте, як Бог приглядається вниз, вишукуючи вежу, «вершина якої сягатиме неба».

Обмеження глобальних амбіцій

То що ж зробив Бог у відповідь на цей приголомшливий гріх людини, яка відмовляється наповнювати землю заради Божої слави і натомість убезпечує своє життя в місті та намагається піднятися так, щоб по-сісти місце Бога? Буття 11:6-8 каже:

І сказав Господь: Ось рід один і мова одна в усіх; та ось почали робити, і тепер усе, що тільки забажають зробити, буде їм під силу. Тож

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

давайте, зійшовши, помішаємо там їхню мову, щоб ніхто не міг розуміти мови ближнього. І розсіяв їх звідти Господь по поверхні всієї землі, і вони перестали будувати місто і вежу.

Тоді Господь сказав: Ось народ один і одна в усіх мова, і оце початок їх роботи. І тепер немає для них нічого неможливого з того, що вони запланують зробити. Тож зійдімо і змішаймо там їхню мову, щоб кожен не розумів мови свого ближнього. І розсіяв їх звідти Господь по всій землі – і вони перестали будувати те місто. Тому-то й названо його Вавилоном, оскільки там змішав Господь мову всієї землі. І звідти розсіяв їх Господь по всій землі.

Зверніть увагу, що Бог каже у вірші 6: «Ось народ один і одна в усіх мова». Це означає, що Бог не лише поділить їхню мову, а й також розділить один народ на багато народів. Він готується примножити мови та народи. І Бог каже у вірші 7: «Тож зійдімо і змішаймо там їхню мову, щоб кожен не розумів мови свого ближнього». У такий спосіб Бог розсіяв їх по поверхні всієї землі.

Отже, побачивши гординю й зарозумілість людини, Бог вирішив ускладнити спілкування людству, щоб перешкодити йому об'єднатися і далі плекати задуми, покликані упослідити Бога. Бог влаштував світ так, що гордість одних груп людей стримує гордість інших. Бог знає величезний потенціал людини, сотвореної за Його образом, і дав їй дивовижну свободу возвеличувати себе та вибудовувати власну систему безпеки без надії на Нього. Але в цієї свободи є певні межі. Тисячі мов по всьому світу і тисячі різних народів обмежують глобальні амбіції зарозумілого людства.

Як усе це покликано прославляти Христа?

Але тепер повернімося разом до питання про те, як Божий всеосяжний задум використав усі описані події на славу Христа. Пригадайте принцип, на який ми вже не раз покладалися: *коли Бог дозволяє щось, то робить це з певної причини* – і ця причина є частиною Його плану. Бог не діє примхливо, хаотично чи безцільно. Тож коли Він допустив цей приголомшливий гріх гордості, зарозумілості й заколоту на рівнинах Сеннаару, то достеменно знав, що Він робить і якою буде Його реакція на це. І це значить, що народи й мови світу – це не «запізнілий здогад» Бога. Вони є засудом за гріх і водночас покликані, за Божим задумом, служити всесвітній славі Ісуса Христа.

Тому повторимо запитання: як цей приголомшливий гріх і його вислід – розділення мов світу – можуть примножити славу Христа? На це є п'ять відповідей.

Оберігання християн

Боже розділення світу на різні мови перешкоджає появі всесвітньої, монолітної антихристиянської держави, що мала би змогу стерти з лиця землі всіх християн. Ми часто гадаємо, що різноманіття мов, культур, народів та держав є перешкодою для євангелізації світу – поширенню Христової слави. Однак Бог усе це бачить зовсім не так. Його більше тривожать небезпеки людської однорідності, ніж людського різноманіття. Ми, люди, занадто злі, щоб дозволити нам мати єдину мову або єдиний уряд. Євангеліє слави Христа поширюється швидше і процвітає більше *завдяки* 6500 мовам, а не попри них.

Присоромлена гордість

Ось другий спосіб, у який вавилонська вежа прославляє Христа. Припустімо, що хтось питає: «Але хіба в останні дні не буде всесвітнього уряду і християн не переслідуватимуть повсюди?» Відповідь на це запитання – «так». В останні дні Бог послабить окуви, що тепер стримують це зло. Антихрист – «людина беззаконня», як називає його Павло (2 Солунян 2:3), «звір», як називає його Іван (Об'явлення 13:2) – підніметься вгору, привернувши до себе увагу світу, і почнеться жахливе переслідування християн. Але саме тут ховається зв'язок з бунтівниками Сеннаару. Вежа, яку вони збудували, називається «вавилонською».

Єврейське слово *babel* зустрічається в Старому Завіті більш ніж дві сотні разів і, за винятком декількох випадків, воно перекладене як «Вавилон». Коли автор каже в Бутті 11:9: «Тому-то й названо його Замішання [Вавилон], бо там змішав Господь мову всієї землі, і звідти розсіяв їх Господь Бог по поверхні всієї землі», то це приниження великого міста Вавилону. Це означає, що Вавилон з його пихатими вежами, мурами, садами та ідолами виглядає жалюгідно супроти Бога. І це ім'я *Babel* чи Вавилон дано також місту звіра в Книзі Об'явлення (14:8-9). І в цьому сяє слава Христа, бо навіть попри те, що велика розпусниця Вавилон на короткий час уп'ється кров'ю християнських мучеників (Об'явлення 17:6), вона, як і вавилонська вежа, зійде врешті-решт нанівець. Ось опис падіння цього міста – «вавилонської вежі» останніх днів:

Адже її гріхи досягли неба... Скільки славилася вона і розкошувала, стільки дайте їй мук і плачу, бо вона каже у своєму серці: Сиджу, мов цариця, і я не вдова і не побачу лиха! ... Горе, горе! О, місто велике! О, Вавилоне, – могутне

місто! За одну годину прийшов на тебе суд!
(Об'явлення 18:5, 7, 10)

Тож так, в останні дні Бог ослабить окупи, які Він поклав на народи, і вони запишаються вавилонською гордістю. Християни страждатимуть. І тоді в одну мить Христос прийде зі своїх безмежних висот і погубить людину беззаконня духом Своїх уст (2 Солунян 2:8). І Вавилону більше не буде. Гордість людини зникне із землі, і передвісником усього цього стала історія з Буття 11:1–9. Як на початку, так і в самому кінці ми бачимо перемогу Христа.

Усі мови й народи

Поглянемо на третій спосіб, у який гріх Вавилону та Божий засуд його веде до всесвітньої слави Христа. Влада і сила Ісуса примножуються, коли Він претендує на всі народи і всі мовні групи. «Дана Мені вся влада на небі й на землі. Тож ідіть і навчіть усі народи, хрестячи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа» (Матвія 28:18-19). Так, у відповідь на гріх Бог розділив мови й народи. Але врешті-решт це примножило владу й силу Ісуса, коли серед усіх народів у Нього з'являються учні, коли Його сила проникає у стільки мов та народів, несучи спасіння⁷.

Прославлене Євангеліє

І те саме потрібно сказати про Євангеліє Христа – звістку про Його смерть і воскресіння, послання прощення і виправдання. Римлян 1:16: «Адже я не соромлюся Радісної Звістки Христа, тому що вона – Божа сила на спасіння кожному, хто вірить: *перше – юдеєві, а*

---

⁷ Див. повніше пояснення того, як різноманіття культур прославляє Христа в *Let the Nations Be Glad*, second edition (Grand Rapids, MI: Baker, 2003), 196–200.

тоді – грекові». Слава Євангелія значною мірою пов'язана з тим, що воно – для всіх народів. Воно – не якась племінна релігія, а сягає кожної мови і кожної культури. Якби не було різноманіття мов, якби не стався приголошшливий гріх Вавилону і якби не було його засуду, то світова слава Євангелія Христа не сяjala б так прекрасно, як вона сяє крізь призму тисяч мов.

Звеличений Ісус

І зрештою, та хвала, яку приймає Ісус усіма мовами світу, прекрасніша завдяки її різноманіттю, ніж якби Його оспівував лише один народ. «Вони співають нову пісню, проголошуючи: Ти достойний узяти книгу і відкрити її печаті, бо Ти був заколений і викупив нас Богові Своєю кров'ю *від усякого покоління і мови, племені й народу*. Ти зробив їх царством і священниками для нашого Бога, і вони будуть царювати на землі!» (Об'явлення 5:9-10). «Після цього я поглянув – і ось величезний натовп, якого злічити ніхто не міг, *з кожного народу, покоління, народності й племені*. Вони стояли, зодягнені в білий одяг, перед престолом і перед Агнцем, і пальмове віття було в їхніх руках; і вони кликали гучним голосом, промовляючи: Спасіння нашому Богові, Який сидить на престолі, і Агнцеві!» (Об'явлення 7:9-10).

Разючий гріх, скоєний на рівнинах Сеннаару, став поштовхом до примноження мов, яке виливається в найславнішу хвалу Христові всіма народами землі. А тому нехай кожна мова й народ хвалять Господа! Нехай усе, що дихає, хвалить Господа!

6

ПРОДАНИЙ ЙОСИФ І СИН БОЖИЙ

Як через рабство приходять
спасіння

*Тож мене послав Бог перед вами зберегти ваш
останок на землі у цей час і прогудувати ваш
великий останок.*

БУТТЯ 45:7

*«Ви змовилися проти мене на зло, однак Бог
повернув це для мене на добро, аби лиш вийшло
так, як є сьогодні».*

БУТТЯ 50:20

*Не переведеться князь у Юди й володар з його
лона, доки не прийде призначене для нього, Він
же – очікування народів.*

БУТТЯ 49:10

Історія падіння й піднесення Йосифа через гріхи його братів і з допомогою руки Божої переповнена наукою про шляхи Божі і (видимі!) манівці нашого життя. Ця історія містить один з найвідоміших біблійних висловів. Вона осяяла світлом стражденної розради тисячі трагедій: ви хотіли мені зла, однак Бог повернув це на добро. Отим «ви» у цьому реченні може бути всякий, хто чинить вам будь-яку кривду, і навіть сам диявол. Ми побачимо зрештою, що ця історія приведе нас до Того, Хто зазнав найбільшої кривди від рук Своїх ворогів, щоб усю цю наругу й страждання Бог повернув на добро – безмежне добро.

Ізраїль, народ завіту

Перед тим як подивитися на останні розділи Книги Буття і згадати історію Йосифа, приголомшливого гріха його братів та глобальне значення, що все це мало для слави Ісуса Христа, повернімося до Буття 12. Бог за Своїм вільним волевиявленням обрав Аврама з усіх народів світу, піднісши йому дар благодаті. У Бутті 12:2-3 Бог складає йому обітницю: «І зроблю тебе великим народом, і поблагословлю тебе, звеличу твоє ім'я – і ти будеш благословенним. Я поблагословлю тих, які благословляють тебе, а тих, які проклинають тебе, – прокляну; і благословенні будуть у тобі всі племена землі». Таким був початок народу Ізраїлю, з якого Ісус Христос, Син Божий, прийде у цей світ, щоб спасти нас від наших гріхів.

Чотириста років!

Тоді, у Бутті 15, Бог офіційно вступає в завіт з Аврамом. Для цього Він використовує незвичайний символічний акт і дивовижні слова (Буття 15:13-16):

І було сказано Аврамові: Тож неодмінно знай, що твої нащадки будуть чужинцями – житимуть не на власній землі; їх зроблять рабами, заподіють їм зло і гнобитимуть їх чотириста років. Та над народом, якому будуть рабами, Я здійсно суд. І після того вони прийдуть сюди з великим майном. ... А четверте покоління повернеться сюди, бо сьогодні ще не наповнилася міра беззаконня аморейців.

Тож на самому початку свого союзу з обраним народом Бог передбачає його 400-літнє перебування в Єгипті й тоді повернення до обітованої землі. «І гнобитимуть їх чотириста років». Він наводить дивну причину того, чому вони мусять прийти через чотири століття (подумайте лишень: чотири століття!), а не успадкувати землю тепер, у вірші 15: «Сьогодні ще не наповнилася міра беззаконня аморейців».

Коли ізраїльтяни повернуться на чолі з Ісусом Навином через чотириста років, щоб забрати землю, вони знищать ці народи за наказом Божим. Як нам слід розуміти це? Повторення 9:5 повідомляє нам відповідь Бога: «Це не через твою праведність і не через святість твого серця ти входиш, щоб заволодіти їхньою землею, а через безбожність цих народів Господь вигубить їх перед твоїм обличчям та щоб зберегти завіт, про який Господь поклявся вашим батькам, Авраамові, Ісаакові та Якову». Завоювання обітованої землі – це засуд Божий за повноту століть нечестя.

Після великих утисків

Тим часом Бог каже, що Його народ житиме як чужинець у краю, який не належить йому, тобто в Єгип-

ті, і що його гнітитимуть чотириста років. Отже, таким був Божий задум для Його мандрівного народу – це немов прообраз картини нашого життя на цій землі, доки не потрапимо на небеса. Якщо Бог замислив чотириста років гноблення для свого народу (Буття 15:13) перед приходом в обітовану землю, то нам не слід дивуватися, що Він каже до нас: «Бо ми маємо... через великі утиски увійти до Царства Божого» (Дії 14:22).

Пророцтво сповнилося через приголомшливий гріх

Тож тепер постають питання: як сталося так, що Божий народ опинився в Єгипті? і чого Бог хоче навчити нас про Свої шляхи та Свого Сина цим дивним перебуванням у землі Єгипетській? Відповідь полягає в тому, що Бог сповнив Своє пророцтво через кричущий гріх одинадцяти чоловіків. І через цей гріх Він зберіг не лише Свій завітний народ Ізраїлю, а й генеалогічну гілку, з якої вийшов Лев Юди, щоб спасти народи і правити ними. Ось які великі події стояли на кону в історії Йосифа.

Позбутися сновиди

Тож тепер, повернувшись до Авраама, прослідкуємо розвиток історії аж до Йосифа. Авраам мав сина Ісаака, той мав сина Якова (чиє інше ім'я було Ізраїль), а Яків мав дванадцятьох синів, від яких походять дванадцять племен Ізраїлю. Одному з дванадцяти синів Якова, Йосифу, наснилося два сни – і в обох його одинадцять братів та батьки кланялись йому. Буття 37:8 каже, що брати зненавиділи Йосифа через ці сни. А вірш 11 розповідає, що вони йому заздрили.

І от врешті-решт настав той день, коли вони змогли зігнати гнів на свого брата. Батько послав Йосифа подивитися, чи все гаразд у його братів (Буття 37:14). Ті побачили, що він іде і сказали (вірші 19-20): «Ось іде той сновида. Тому тепер ходімо вб'ємо його! Ми викинемо його в одну з ям і скажемо: Лютий звір загриз його; і побачимо, що буде з його снами». Рувим спробував врятувати Йосифа, але йому це вдалося лише частково, тому що брати вирішили продати Йосифа в рабство каравану ізмаїльців, що прямував до Єгипту (Буття 37:27-28). Взнявши особливий плащ, який той носив, вони вимазали його кров'ю тварини. Так брати переконали батька, що сина зжерли дикі звірі, а самі вирішили, що на цьому все скінчилося.

Як діє невидима рука

Але вони й гадки не мали, що відбувається насправді. І зовсім забули про те, як діє Божа невидима рука. Вони не знали, що саме ця їхня спроба позбутися сновиди здійснить нарешті Йосифові сни. Ох, як же часто Бог діє в такий спосіб! Він бере вчинені руйнівниками гріхи і використовує їх як засіб позбутися самих руйнівників.

Потіфар, в'язниця та провидіння

У Єгипті Йосифа купив Потіфар, євнух фараона і начальник його охорони (Буття 37:36). Йосиф скорився Божому дивному провидінню і вірно служив Потіфарові, здобувши вплив та довіру в його домі. Ви, напевно, гадаєте, що праведним мало б щастя-

ти у всьому. Однак видається, що все якраз навпаки. Дружина Потіфара спробувала спокусити Йосифа, але той утік від розпусти. Тоді відкинута жінка розлютувалася і звела на Йосифа наклеп. Попри свою праведність, він опинився за ґратами.

У в'язниці, так само не розуміючи, чого Бог прагне досягти всім цим лихом, Йосиф вірно служив тюремному начальникові та здобув його повагу й довіру. Завдяки витлумаченню снів фараонових виночерпія і пекаря, Йосифа врешті-решт вивели з в'язниці, щоб він витлумачив також один з фараонових снів. Це тлумачення виявилось правдивим, а його мудрість настільки вразила фараона, що той зробив Йосифа другою людиною в Єгипті. «Ти будеш над моїм домом, – сказав фараон, – і слів з твоїх уст буде слухатися весь мій народ. Тільки престолом я буду вищий за тебе» (Буття 41:40).

Сповнення снів

Точнісінько як і передбачив Йосиф, після семи років достатку на землі Єгипетській настали сім років голоду. Йосиф запобіг голоду в країні, зібравши величезні запаси зерна впродовж семи врожайних років. Зрештою брати Йосифа почули про те, що в Єгипті вдосталь зерна, і попрямували туди по допомогу.

Спершу вони не впізнали свого брата, але потім він відкрився їм. Йосифові було сімнадцять років, коли його продали в рабство (37:2). А коли він назвався братом, йому вже був тридцять один (41:46, 53; 45:6). Минуло двадцять два роки. Брати були приголомшені. Вони спробували позбутися сновиди, але, вчинивши це, насправді здійснили його сні. Врешті-решт брати поклонилися Йосифу, як і побачив він колись у своїх снах.

Зрештою, щоб врятувати їхні життя, Йосиф запросив братів оселитися в Єгипті. Так почалося сповнення давнього пророцтва, що сім'я Аврама пробує чотириста років у Єгипті. Тут знову виникають питання: як все ж сталося так, що Божий народ опинився в Єгипті, сповняючи Божий задум? І чого хоче навчити нас Бог про Свої шляхи та про Свого Сина через ці дивні єгипетські пригоди?

Два біблійні описи

З одного боку, відповідь на запитання, яким чином Божий народ опинився в Єгипті, очевидна. Це сталося внаслідок приголомшливого гріха, що полягав у спробі вбивства, корисливій оборудці з работоргівцями та безсердечному обмані нещасного старого чоловіка. Але як сама Біблія описує таке здійснення Божого пророцтва? Двома способами.

Бог послав Йосифа, щоб зберегти життя

По-перше, у Бутті 45:5 Йосиф каже своїм братам, які страшенно боялися його: «Однак тепер не сумуйте, і хай не здається вам жорстоким, що ви мене сюди продали, бо заради життя Бог послав мене перед вами». Отже, Біблія описує цей кричущий гріх братів, повідомляючи нам, що в такий спосіб Бог послав Йосифа до Єгипту, щоб врятувати саме тих, хто намагався його вбити. «Бог послав мене перед вами».

І щоб ми не подумали, що це лише побічне зауваження, яке майже нічого не важить, читаємо те саме в Псалмі 104:16-17 – тільки цього разу ставки підняті набагато вище. Бог не лише стоїть за діями братів, коли ті посилають Йосифа до Єгипту, а й сам насилає голод: «Він навів

голод на землю, знищив усі їхні запаси хліба. А перед ними послав людину: Йосиф був проданий у рабство». Тож нам слід забути про те, що Бог лише *передбачив* голод, який стався сам собою або за діями сатани. Саме Бог наслав цей голод, і Він же приготував визволення. І зробив Він це з допомогою кричущого гріха.

Що людина замислила на зло, Бог повернув на добро

Тож Біблія описує сповнення Божого пророцтва про прихід Його народу до Єгипту, повідомляючи, що Бог *послав Йосифа* перед усіма людьми. Але згодом Біблія говорить про це пророцтво ще й в інший спосіб – значно більш проникливий і радикальний. Брати приходять до Йосифа знов – цього разу після смерті їхнього батька, і вони знову бояться, що він помститься їм. У Бутті 50:19-20 Йосиф каже: «Не бійтеся, адже я – Божий. Ви змовилися проти мене на зло, однак Бог повернув це для мене на добро, аби лише вийшло так, як є сьогодні: щоби прогодувати численний народ».

Другий опис в Біблії сповнення Богом цього пророцтва такий: брати замислили продаж Йосифа на зло, але Бог *повернув це на добро*. Зверніть увагу, що тут не йдеться про те, що Бог *використав* їхнє зло на добро, після того, як вони замислили зло. Вже у самому акті злодіяння було два різних замисли: у своєму гріховному вчинку *вони* замислювали зло, а *Бог* в тому ж самому гріховному вчинку – добро.

Гріх, що рятує життя і веде до Христа

Ось, що ми побачили і будемо зустрічати знову й знову: те, що людина – або диявол – замислює на зло,

Бог замислює заради якогось великого добра. Велике добро, згадане в Бутті 45:5, – це порятунок життя, життя обраного народу, з якого вийде Спаситель світу.

А велике добро, згадане в Бутті 50:20, – це «щоби прогудувати численний народ» – той народ, з якого вийде Месія. Ці два описи Божого задуму, що присутній у гріху братів Йосифа, вказують на глобальний Божий план. Ми бачимо гріх, який рятує життя і народ. Ці події стануть могутнім передвістям слави Христа та здійсненого проти Нього гріха – вбивства, яке також приведе до спасіння.

Погляньмо на три речі в історії Йосифа, які готують нас до того, щоб ми побачили Ісусову славу і збагнули, Ким Він насправді є.

Спасіння приходить через гріх і страждання

Передусім ми бачимо загальний принцип, який знову й знову повторюється в Біблії: Божа спасенна перемога для Його людей часто приходить через гріх та страждання. Брати Йосифа згрішили проти нього, і він постраждав через це. Але у всьому цьому Бог діяв задля спасіння Свого народу – і зокрема й тих, хто намагався знищити спасителя. Той факт, що Ісус пройшов тим саме шляхом, не мав би дивувати аж стількох людей. Те, що проти Нього згрішать і що Він постраждає, коли вестиме Свій народ до спасіння, мало би бути цілком сподіваним з огляду на цей принцип, який зринає знову й знову.

Отже, історія Йосифа та приголомшливого гріха його братів готує нас до майбутньої слави Христа – терпіння, смирення й служіння, які Він виявить, спасаючи саме тих, хто намагався Його позбутися.

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

*Він вмер, страждаючи, за мене, –
За того, хто завдав Йому смертельних мук?
Яка любов! Чому ж Ти, Боже милий,
Заради мене мав іти на смерть?»⁸*

Праведний страждалець

По-друге, історія Йосифа та приголомшливого гріха його братів пропонує нам поглянути на Ісуса не тільки через загальний принцип, що Божа спасенна перемога для Його народу часто приходиться через страждання й гріх. Більш конкретніше, тут ми бачимо страждальця, який потерпає від чужого гріха та при цьому лишається праведним. Йосиф, хоча й не був доконалим, вирізняється в цій історії своєю дивовижною відданістю в будь-яких стосунках.

Навіть під час незаслуженого вигнання він залишається вірним Потіфарові, а також начальникові в'язниці. Буття 39:22: «І начальник в'язниці передав в'язницю та всіх ув'язнених, які були у в'язниці, і все, що там відбувалося, в руки Йосифа».

І якою була винагорода Йосифа? Його оббрехала дружина Потіфара, а виночерпій фараона, чий сон витлумачив Йосиф, невдячно забув про свого товариша по в'язниці, і той перебував за ґратами ще довгих два роки.

Тож суть усієї історії полягає не тільки в існуванні гріха та страждань, через які Божа дія спасає Його народ. Більш конкретна думка в тому, що праведник, навіть попри те, що його зневажали так довго, врешті-решт був виправданий Богом. І хоча інші відкинули цей праведний камінь, Бог зробив його каменем наріжним (див. Матвія 21:42). Виправдання Йосифа стає засобом спасіння його переслідувачів.

---

⁸Charles Wesley, «And Can It Be That I Should Gain?» (1738).

Ісус Христос є остаточним, найвищим і досконалим праведником (Дії 7:52; 1 Івана 2:1). Іншим здавалося, що Він мусив бути грішником, бо Ісусове життя було настільки важким. Але врешті-решт увесь гріх проти Нього, усі страждання, які Він витерпів у досконалій праведності, привели до Його виправдання і завдяки цьому – до нашого спасіння. Якщо Йосиф дивує нас своєю стійкістю, то Ісус дивує в десять тисяч разів більше, тому що Він спізнав у десять тисяч разів більше страждань, хоча заслужив їх у десять тисяч разів менше. Пройшовши через них, Господь зберіг досконалу стійкість, вірність та праведність.

Не переведеться князь у Юди

У цій історії існують ще й інші паралелі між Йосифом та Ісусом, але ми звернемося тепер до найважливішої речі стосовно Ісуса, яка не має паралелей з Йосифом. Це пророцтво про прихід Ісуса, яке не змогло би сповнитися, якби ці грішні сини Якова загинули під час голоду.

Приголомшливий гріх цих братів став Божим засобом спасіння племені Юди від винищення, щоб Лев з племені Юди, Ісус Христос, зміг народитися, померти, воскреснути та панувати над усіма народами світу. Найкраще це видно в Бутті 49:8-10. Яків, батько Йосифа, має от-от померти. Перед смертю він звертається з пророчим благословенням до всіх своїх синів. Ось що він каже про свого сина Юду:

Юдо, тебе похвалили твої брати; твої руки – на раменах твоїх ворогів. Тобі поклоняться сини твого батька. Юдо, лев молодий, сину мій, ти вийшов із хащі, ліг і заснув: наче лев та подібно до левеняти; хто його розбудить? Не

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

переведеться князь у Юди й володар з його лона, доки не прийде призначене для нього, Він же – очікування народів.

Це пророцтво про прихід останнього царя Ізраїлю, Лева з племені Юди, Месії. Зверніть увагу, що правителі походять з роду Юди, аж поки не прийде незвичайний цар, Якому будуть коритися *всі* народи, а не лише Ізраїль. «Він же – очікування народів».

Це пророцтво сповнилося в Ісусі. Ось як апостол Іван описує Ісусову роль на небі після Його розп'яття та воскресіння:

А один зі старців каже мені: Не плач; ось Лев, Котрий з племені Юди, з кореня Давида, – Він переміг і може зняти сім печатей!... Вони співають нову пісню, проголошуючи: Ти достойний узяти книгу і відкрити її печаті, бо Ти був заколений і викупив нас Богові Своєю кров'ю від усякого покоління і мови, племені й народу. Ти зробив їх царством і священиками для нашого Бога, і вони будуть царювати на землі! (Об'явлення 5:5, 9–10).

Лев з племені Юди – це заколений Агнець

У цьому сповненні пророцтва Якова найвеличнішим є один факт. Лев з племені Юди претендує на послух усіх народів світу, не прагнучи *використати* нашу вину та змусити до послуху, а *взявши* нашу вину за гріх на Себе і давши нам волю любити та хвалити Його, і з радістю слухатися повіки. Лев з племені Юди – це заколений Агнець. Він домагається нашого послуху, прощаючи наші гріхи та роблячи Свій по-

6: Проданий Йосиф і Син Божий

слух – Своєю досконалою праведністю – основою для прийняття нас Богом. Завдяки цьому станомі безмірної безпеки й радості, якого Він домігся Своїм стражданням, праведністю, смертю та воскресінням, Ісус завойовує наш вільний і радісний послух.

Розповідь про Йосифа – це історія праведника, проти якого вчинено гріх і який страждає, щоб плем'я Юди вижило та щоб з цього племені вийшов Лев, Який виявиться Левом-Агнцем і через Свої страждання та смерть викупить усі народи, наснаживши їх радісний послух – і навіть тих, які скарали Його на смерть.

Чи домігся Він *вашої* покори?

7

ГРІХОВНЕ ПОХОДЖЕННЯ СИНА ДАВИДА

Як Богочоловік став Царем
Царів

І весь народ сказав Самуїлові: Помолися за твоїх рабів до Господа, твого Бога, і не помремо, бо ми додали до всіх наших гріхів зло, попросивши собі царя! І сказав Самуїл до народу: Не бійтеся. Ви вчинили все це зло, тільки не відхиліться від слідування за Господом, і служіть Господу всім вашим серцем.

1 САМУЇЛА 12:19-20

У цьому розділі йдеться про те, що царська влада Ізраїлю – той факт, що Ізраїль мав царів – з'явилася частково завдяки гріху. Це був приголомшливий гріх, коли народ Божий сказав своєму Творцеві та Відкупителю: «Ми хочемо бути, як інші народи. Ми не хочемо, щоб Ти був нашим царем. Ми хочемо людського царя». У 1 Самуїла 12:17 цей кричущий гріх називається «ве-

ликим злом». Попри це, якби Ізраїль не став монархією, то Ісус Христос не прийшов би як цар Ізраїлю, Син Давида і Цар царів. Але ідея про Христове царювання над Ізраїлем та всім світом – це не реакція Бога на гріх Ізраїлю, а частина Його передвічного плану.

Навіщо саме так?

Перед нами постає багато запитань. Якщо Бог передбачив появу цього приголомшливого гріха і знав, що допустить його, і що в такий спосіб царська влада Ізраїлю стане частиною Його задуму прославити Христа як Царя царів, то чому Він просто не впровадив монархію в Ізраїлі із самого початку? Чому не можна було зробити Мойсея першим царем, а тоді – Ісуса Навина і так далі? Навіщо задумувати пряме царювання Бога на самому початку, а тоді через кричущий гріх привести в історію Ізраїля людських царів?

Авраам і прийдешнє царство

Тож почнімо з екскурсу в історію. Бог вибрав Аврама батьком народу Ізраїлю в Бутті 12 і пообіцяв, що через його нащадків будуть благословенні всі племена землі (Буття 12:1-3). Месія, Ісус Христос, прийде з цього роду.

І майже відразу після того в Аврама сталася незвичайна зустріч з особою на ім'я Мелхиседек (Буття 14:18). Він названий «священиком Всевишнього Бога» і «царем Салима». Його ім'я означає «цар праведності». Автор новозавітного Послання до Євреїв вважає Мелхиседека прообразом чи передвісником Христа, бо Псалом 109:4 каже, що майбутній месія-цар є також «священиком

навіки – за чином Мелхиседека!» Тож Євреїв стверджує: «Мелхиседек..., ім'я якого насамперед означає «цар праведності», потім вже «цар Салимський», тобто «цар миру»... подібний до Божого Сина – назавжди залишається священиком» (Євреїв 7:1-3).

Анна і прийдешнє царство

Отже, намір Божий одвіку визначив, що прийдешній Месія буде священником-царем. Рішення зробити Його царем не було ухвалене після провалу якогось іншого плану. Ми вкотре бачимо підтвердження цього в історії народження й освячення Самуїла. Нагадаємо, що його матір Анна була неплодна. Тоді Елі напророчив, що в неї народиться дитина. Народився Самуїл, і Анна принесла його до храму та посвятила Господові.

У 1 Самуїла 2:10* знаходимо одну з тих дивовижних речей, про які каже Анна, – і пам'ятайте, що це було ще за десятиліття до того, як Ізраїль уперше отримав царя (він з'явився тоді, коли люди почали вимагати у постарілого Самуїла дати їм царя). Ось слова Анни: «Противники Господні будуть розбиті! Всевишній громом ударить на небі, Господь судитиме аж по край світу, дасть потугу *своєму Цареві, піднесе вгору ріг Помазаника свого*». Іншими словами, одного дня в Ізраїлі неодмінно *буде* людський цар.

Мойсей і прийдешнє царство

Ще у Повторенні 17:14-20 Мойсей дав настанови на той день, коли народ вирішить, що йому потрібен цар.

І Повторення 28:36* передбачило вигнання народу та його царя, якщо вони повстануть проти Господа: «Поведе Господь тебе *й твого царя*, що його поставиш над собою, до народу, якого ні ти не знав, ні твої батьки».

Тож я роблю висновок, що події, описані в 1 Самуїла 12, не були несподіванкою для Бога. Він знав, що цей приголомшливий гріх станеться, і Він допустить його. А коли Бог має намір дещо дозволити, то робить це мудро, а не бездумно. Тому цей приголомшливий гріх народу був частиною Божого всеосяжного плану встановлення царської влади в Ізраїлі та прославлення Його Сина.

Як з'явилося царство

Перед тим як міркувати, чому Бог усе зробив саме в такий спосіб, згадаємо, як виникло царство Ізраїля. Про вимогу мати царя зайшла мова ще в 1 Самуїла 8, але ми розпочнемо наш розгляд з розділу 12. У віршах 8-11* Самуїл показує, що добрим Царем Ізраїлеві був Сам Бог.

Господь послав їм Мойсея й Арона, що вивели ваших батьків із Єгипту, і він оселив їх у цій околиці. Вони ж забули Господа Бога свого, й він віддав їх на поталу Сісері, начальникові хацорського війська, і на поталу філістимлянам та моавському цареві, що воювали з ними. Вони заголосили до Господа, кажучи: «Ми згрішили, бо покинули Господа й служили Ваалам та Астартам. Тепер же визволь нас із рук ворогів наших, і ми будемо тобі служити». – І Господь послав Єруваала, Варака, Єфту та Самуїла, й визволив вас із потали ворогів ваших навколо, й ви жили в безпеці.

Суть цих віршів у тому, що для ізраїльтян Бог завжди був вірним небесним царем. Коли вони волали до Нього, Він спасав їх, дарував захист. Саме для цього й потрібен цар – щоб забезпечувати народу мирне життя. І якою ж була реакція? Вірш 12: «Як же побачили, що Нахаш, цар аммонійський, задумав проти вас рушити, ви мені сказали: Ні! Нехай цар царює над нами! – тим часом, як Господь, ваш Бог, – цар ваш».

Ви можете почути зневіру в голосі Самуїла: ви попросили про царя, коли *Сам Бог* був вашим царем! Що мав Самуїл робити? Бог уже сказав йому в 1 Самуїла 8:7, 9: «Послухайся голосу народу, – так, як тобі говорять, бо не тебе зневажили, але Мене вони зневажили, щоб Я не царював над ними!.. Тепер же послухайся їхнього голосу. Тільки обов'язково повідом їм – ти сповістиш їм правила царя, який царюватиме над ними!»

Кричущий гріх: «Велике ваше зло»

Тож Самуїл сказав: «Ось Господь дав над вами царя» (1 Самуїла 12:13). Тоді він закликав Господа дати їм знак у вигляді грому й дощу і назвав їхній гріх великим злом. Вірш 17: «Хіба сьогодні не жнива пшениці? Я закличу Господа, і Він дасть грім і дощ, і пізнаєте, і побачите, що *велике ваше зло*, яке ви вчинили перед Господом, попросивши собі царя!»

І також Павло, дбаючи про те, щоб ми не оминули святих Божих діянь у цьому нечестивому злі, стверджує в Діях 13:20-22, що саме *Бог* дав Ізраїлеві його першого царя. «[Бог] дав суддів – до пророка Самуїла. Потім просили царя – і *Бог дав їм Саула*, сина

Киса, мужа з племені Веніамина, – на сорок років. Відкинувши його, *Він поставив їм царем Давида*. Ми бачили таке не один раз, коли траплялися кричущі гріхи в історії. Що людина замислила на зло, Бог повернув на добро.

Чого нас має це навчити?

Тож наше питання звучить так: якщо Бог передбачив появу цього кричущого гріха і знав, що допустить його, і що в такий спосіб царська влада Ізраїлю стане частиною Його задуму прославити Христа як царя царів, то чому Він просто не поставив царів на чолі Ізраїлю із самого початку? Чому не можна було зробити Мойсея першим царем, а тоді Ісуса Навина й так далі? Навіщо задумувати пряме царювання Бога на самому початку, а тоді через приголомшливий гріх Свого народу привести в історію Ізраїля людських царів? Чого нас має це навчити?

Щонайменше шести речей.

Ми вперті, бунтівливі та невдячні

Ця історія показує, які ми вперті, бунтівливі та невдячні. Саме тому 1 Самуїла 12 починається з нагадування людям, що Бог урятував їх з єгипетського рабства, а тоді подарував їм Обіцяну землю і врятував їх від злих царів. Щоразу вони забували про Бога та йшли хибними шляхами.

І такою є не лише історія Ізраїлю. Це історія людства, мого і вашого життя. Навіть будучи християнами, ми не виявляємо стійкості у своїй любові до Бога. У нас є дні, коли ми вдячні, та є часи, коли виявляємо

невдячність. І навіть наша вдячність не така, якою їй належить бути. Просто подумайте, наскільки радісними та вдячними ви б стали, якби ваше серце щоразу відгукалося на Самого Бога та десять тисяч дарів Його з тим захватом і вдячністю, яких Він гідний.

Тож у подібних історіях Бог дає нам змогу подивитися на самих себе. Він дозволяє Своєму народові жити деякий час в ідолопоклонстві та невдячності, щоб замовкли всі уста і весь світ підлягав Божому суду (Римлян 3:19).

Бог вірний Своєму імені

Ми повинні навчитися того, наскільки вірним Бог залишається Своєму імені. Погляньте на вірш 22: «Бо з милосердя Господь взяв *Собі* вас за народ». Якою є найглибша основа Божої вірності? – Його відданість власному імені, Його пристрасть до власної слави. Прочитайте повільно й задумливо вірш 22: «Адже Господь не покине Свій народ *через Своє велике Ім'я*». Не через *їхнє* ім'я, а через *Своє* велике ім'я. Бог неухильно дбає про збереження гідності, істини та праведності Свого імені. Тож подібні історії з Біблії повинні навчити нас, що шляхи Божі – це вияв Його безкінечної мудрості, в основі якої лежить безкінечна гідність Божого імені.

Божа вірність Своєму імені несе грішникам благодать

Ми також вчимося того, як дивовижно посеред гріха для таких грішників, як ми, благодать витікає з Божої найвищої вірності Своєму імені. Поміркуйте над ілюстрацією цього у віршах 19-22.

У вірші 19 людей жахає приголомшливий гріх, який

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

вони вчинили проти Бога. Вони кажуть: «Помолися за твоїх рабів до Господа, твого Бога, і не помремо, бо ми додали до всіх наших гріхів зло, попросивши собі царя!» Подальші слова є прикладом дару євангельської благодаті для грішників. Самуїл сказав людям: «Не бійтеся. Ви вчинили все це зло» (вірш 20).

Зупиніться в цьому місці і подивуйтеся. «Не бійтеся. Ви вчинили все це зло». Чи це не друкарська помилка? Чи не мало би замість цього бути: «*Бійтеся*. Ви вчинили все це зло»? Але ні, нам сказано: «*Не бійтеся*. Ви вчинили все це зло». Це чиста благодать. Божа благодать обходиться з нами не так, як ми заслуговуємо: «*Бійтеся*. Ви вчинили все це зло», – а значно краще, ніж ми заслуговуємо: «*Не бійтеся*. Ви вчинили все це зло».

Як таке можливо? Яким є джерело цієї благодаті? Напевно, це не ми! Ми вчинили зло. Що ж тоді? Ми бачили вже відповідь. Вірш 22: не бійтеся, «адже Господь не покине Свій народ через Своє велике Ім'я». Божа відданість Своему імені лежить в основі Його вірності нам. Якби Бог колись зрадив Своїй найвищій вірності Собі, то для нас не було би благодаті. Якби в основу Своєї доброти Він поклав нашу гідність, то не було би доброти для нас.

Ми вперті, бунтівливі та невдячні. Безкоштовна, незаслужена благодать – це єдина наша надія стати іншими. І основою цієї благодаті є не гідність нашого імені, а безкінечна гідність Божого імені. Пригадайте 2 Тимофія 2:13: «Якщо ми невірні, то Він залишиться вірним, бо *Себе зректися не може*». Вірність Бога самому Собі – це основа Його вірності нам. Бог хоче, щоб цей приголомшливий гріх навчив нас того, що благодать нашого спасіння цілком залежить не від

нашої цінності для Нього, а від Його цінності для Самого Себе.

Царська влада належить лише Богові

З того, як з'явився цар в Ізраїлі, ми маємо почерпнути ще й іншу науку: царська влада належить виключно Богові. Бог ініціював Свої стосунки з Ізраїлем без участі царя з боку Його народу, щоб ми не мали жодного сумніву: лише Бог повинен бути царем Ізраїлю. Лише Бог є Царем. Коли Ізраїль попросив про царя, вони відкинули цю істину. Бог ясно каже в 1 Самуїла 8:7: «Мене вони зневажили, щоб Я не царював над ними!» Якби Бог почав історію Ізраїлю з Мойсея та Ісуса Навина як перших царів, не було б до кінця зрозуміло, що тільки Бог може бути справжнім царем Ізраїлю. У Нього не може бути жодних конкурентів серед простих смертних.

Царем мусить стати Богочоловік

Бог поставив людського царя, але якими були Його цілі? Він хотів започаткувати династію людських монархів, які всі зазнають невдачі, аж поки не прийде Цар, Який є не лише людиною, а й Богом. Це впливає з тієї подвійної істини, що, з одного боку, всі звичайні люди зазнають невдачі, і також що тільки Бог може бути царем Ізраїлю в найповнішому сенсі цього слова. Давши Ізраїлеві людського царя, Бог не змінив своєї думки, що лише Він є повним і правдивим царем Ізраїлю. Суть у тому, що тільки Бог є Царем Ізраїлю, і є також прийдешній Цар, Син Давида, Який не зазнає невдачі, як інші. Він не буде черговим звичайним грішним чоловіком. Він буде Богочоловіком.

Останнє питання, що злетіло з вуст Ісуса, змусивши замовкнути фарисеїв, спирається на Псалом

109:1, де Давид каже: «Промовив Господь [Бог] до мого Господа [прийдешнього царя і Месії]: Сядь праворуч Мене, доки не покладу ворогів Твоїх підніжком для Твоїх ніг». Ісус цитує це, а тоді запитує своїх супротивників: «Отже, якщо Давид називає Його Господом, як Він може бути йому [Давидові] сином?» (Матвія 22:45).

Іншими словами, для тих, хто має вуха, щоб слухати, Ісус є кимось *більшим*, ніж сином Давида. Він є кимось більшим, ніж просто людським царем. «На початку було Слово, і Слово було в Бога, і Слово було Бог... І Слово стало тілом, і перебувало між нами, і ми побачили славу Його, – славу як Єдинородного від Отця» (Івана 1:1, 14). Тільки Бог може бути справжнім законним царем Ізраїлю. Саме з цього все й почалося, і саме цим закінчується. Ісус Христос є Божим і людським царем Ізраїлю.

Цар помер за свій народ

Урешті з того, як Бог привів людського царя до Ізраїлю, ми маємо усвідомити необхідність саме *людського* царя. Так, лише Бог може бути законним царем Ізраїлю, але мав бути ще й також людський цар. Навіщо? Згідно з Божим замислом, аби той народ, яким Він міг би правити й який міг любити, не опинився би в пеклі через свої гріхи, – цар мав умерти за цей народ. А Бог умерти не може. Лише людина смертна, тому Бог замислив, що не тільки Він Сам буде справжнім і законним царем Ізраїлю, але й що справжній і законний цар Ізраїлю мусить умерти за свій народ. І тому царем Ізраїлю є *Богочоловік* – щоб цар міг бути Богом, але водночас Він є також *Богочоловіком*, щоб міг умерти за Свій народ.

Коли Самуїл сказав: «Не бійтеся. Ви [бунтівливі, уперті, невдячні грішники] вчинили все це зло» (1 Самуїла 12:20), – то якою була підстава цієї благодаті? Нею була цінність Божого імені. «Адже Господь не покине Свій народ через Своє велике Ім'я» (в. 22). Ствердження та відстоювання Божого імені є основою благодаті.

І де це виявилось найповніше й остаточно? Відповідь: на хресті Христовому. Римлян 3:25: «Його [Христа] Бог дав як жертву примирення в Його крові через віру, щоби показати Свою справедливість у прощенні раніше вчинених гріхів».

На хресті та через Своє велике Ім'я

Він і справді простив раніше вчинені гріхи. Того самого дня, коли люди прирекли себе на погибель, попросивши собі царя, Бог простив їхні гріхи – заради Свого імені. Але Бог не може замести гріх під килимок всесвіту, при цьому продовжуючи відстоювати Своє ім'я праведного та святого Бога. З гріхом потрібно щось вдіяти. Гріх має бути покараний – так і сталося, коли Ісус помер.

Грішні люди, як ми, можуть мати такого великого, славного, могутнього, доброго, святого і мудрого Царя, як Ісус, і не загинути водночас через свій гріх лише з однієї причини: тому що Бог замислив, щоб цар вмер за своїх підданців і знову воскрес із мертвих. У кожному Євангелії описано, як Ісуса запитують перед самою смертю: «Чи ти Цар юдейський?» – на що Той відповідає: «Ти кажеш!» (Матвія 27:11; Марка 15:2; Луки 23:3; Івана 18:33).

Прийдешній цар усіх

І Він – Цар не тільки юдеїв, а й усіх людей, а надто тих, хто надіється на Нього. Нині Він сидить праворуч Отця, аж поки не покладе Собі під ноги всіх Своїх ворогів, і всіх Його вибраних не зберуть з усіх народів землі. Тоді прийде кінець. І Христос «другий же раз... з'явиться не задля гріха, а тим, які очікують Його на спасіння» (Євреїв 9:28). І «Він має на одязі й на Своєму стегні написане Ім'я» – не цар юдейський, а «Цар над царями і Господь над володарями» (Об'явлення 19:16). Амінь. Прийди, Царю Ісусе!

8

ЮДА ІСКАРІОТ, САМОГУБСТВО САТАНИ ТА СПАСІННЯ СВІТУ

Як Бог подолав гріх через гріх

Та сатана ввійшов у Юду, якого звали Іскаріотом, котрий був із числа дванадцятьох, і він пішов, домовився з первосвящениками та начальниками варту, як Його видати їм. Ті зраділи й погодилися дати йому срібняків. І він пристав та шукав нагоди, щоб видати Його їм не при народі.

Луки 22:3-6

Мета цієї книжки – показати те, що епохальні гріхи, які не раз змінювали хід історії світу, ніколи не зводили нанівець, а лише сповнювали всесвітні цілі Божі, щоб прославити Його Сина та спасти Його народ.

Я молюся про те, що коли ці великі історичні перспективи Божого панування над гріхом посядуть

належне місце у вашому розумі, вони мали б на вас глибокий практичний вплив, зміцнили посеред важкої скорботи і наповнили відвагою в ім'я Христа перед лицем загрозливих протистоянь. Молюся, щоб ви отримали силу та мужність, які підносять Христа у бідах та конфліктах; щоб Божя воля переплела сталевими й шовковими нитками тканину вашої душі.

Найбільш кричущий гріх

Найкричущіший гріх, який був учинений будь-коли в історії людства, – це brutальне вбивство Ісуса Христа, морально досконалого, безкінечно гідного, святого Сина Божого. І, ймовірно, найогиднішим вчинком у процесі цього вбивства була зрада Ісуса одним з Його найближчих друзів на ім'я Юда Іскаріот.

Юда був одним з дванадцяти апостолів, яких Ісус особисто обрав і які супроводжували Господа протягом усього часу Його публічного служіння. Юді довірили загальну скриньку на гроші (Івана 13:29). Він був досить близько до Ісуса на Тайній вечері, щоб вмочати з Ним хліб в одну миску (Марка 14:20).

«Сатана ввійшов у Юду»

Євангеліст Лука каже нам, що перед Тайною вечерею «сатана ввійшов у Юду, якого звали Іскаріотом, котрий був із числа дванадцятьох, і він пішов, домовився з первосвящениками та начальниками варти, як Його [Ісуса] видати їм. Ті зраділи й погодилися дати йому срібняків. І він пристав та шукав нагоди, щоб ви-

дати Його їм не при народі» (Луки 22:3-6). Згодом він привів споряджений владою загін до Ісуса в Гетсиманський сад і зрадив Ісуса поцілунком (Луки 22:47-48). Так він прирік Ісуса на смерть.

Коли Лука каже нам у вірші 3, що «сатана ввійшов у Юду», кілька питань неминуче спадають на думку. Одне з них – чи сатана зміг зненацька вселитися в доброго Юду, чи Юда *вже* ходив у гріху і був заодно із сатаною, а лукавий просто вирішив, що настав час. Інше питання полягає в тому, навіщо сатані робити це, оскільки смерть і воскресіння Ісуса призведе до остаточної поразки сатани, і є досить вагомими підстави вважати, що сатана це знав. І третє та найважливіше питання таке: де був Бог, коли все це сталося? Якою була Його участь чи, навпаки, неучасть у найбільш кричущому гріхові, що коли-небудь стався? Розглянемо ці питання по черзі.

Влада сатани над грішними пристрастями Юди

Коли Луки 22:3 каже нам, що «сатана ввійшов у Юду», то що ми мали б думати про волю Юди та силу сатани? Юда не був невинним спостерігачем, коли сатана ввійшов у нього. Апостол каже нам в Івана 12:6, що той був «зłodієм». Коли Юда поскаржився, що Марія змарнувала гроші, помазавши Ісуса, Іван зауважив: «Він сказав це не тому, що турбувався про бідних, але тому, що був зłodієм і, маючи скриньку на гроші, носив те, що вкидали».

Якщо це здається вам неймовірним, то просто пригадайте скандальну поведінку нинішніх так званих християнських лідерів, які використовують пожертви на служіння, купуючи в одній крамниці одягу на пів-

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

сотні тисяч доларів на рік, і витрачають десятки тисяч на відпочинок своїх дітей на Багамах, і їздять на білих «лексусах» та червоних спортивних «мерседесах». Коли Юда сидів поряд з Ісусом з побожним і релігійним обличчям та ходив виганяти демонів у Христове ім'я, він не був праведником, який любить Ісуса. Він любив гроші. Він любив владу і втіхи, які дають гроші.

Павло пояснює нам, як усе це пов'язано з владою сатани. Прислухайтесь, про що йдеться у Ефесян 2:1-3*: «І ви були мертві вашими провинами й гріхами, в яких ви колись звичаєм цього світу жили, згідно з владою князя повітря [зверніть увагу на зв'язок: мертві через гріхи – згідно з владою сатани], духа, що діє тепер у синах бунту. Між тими і ми всі колись жили в наших похотях тілесних, виконуючи примхи тіла і природних нахилів, і були ми з природи дітьми гніву, як і інші». Мертві через наші гріхи, у пристрастях тіла, сповнюючи бажання тіла й розуму, ми *як наслідок* жили згідно з владою князя, який панує в повітрі.

Сатана не полонить невинних людей. Невинних людей не існує. Сатана має владу там, де перемагають грішні пристрасті. Юда мав пристрасть до грошей, і він ховав її за фальшивими, показними взаєминами з Ісусом, Якого він згодом продав за тридцять срібняків. Скількох таких «юд» можна побачити навколо нас нині? Не будьте одним з них, і нехай такі, як вони, не вводять вас в оману.

Роль сатани у знищенні самого себе

Друге питання полягає в тому, чому сатана спонукав Юду зрадити Ісуса. Чи не знав він, що смерть і воскресіння Христа приведе до його, сатани, остаточної поразки

(Колосян 2:13-15; Об'явлення 12:11)? У нас є вагомі підстави вважати, що сатана це знав.

Коли Ісус почав своє служіння на шляху до хреста, сатана спробував відвернути Його від шляху страждань та жертви. У пустині він спокушав Христа перетворити камінь на хліб, а тоді зістрибнути з храму і прийняти володарювання над цим світом, вклонившись йому (Матвія 4:11). Суть усіх цих спокус полягала у наступному: «Не йди шляхом страждання, жертви і смерті. Використай Свою владу, щоб уникнути страждань. Якщо Ти – Син Божий, доведи Своє право на царювання, а я можу Тобі в цьому допомогти. Хоч що Ти зробиш, не йди на хрест».

Також пригадайте випадок, коли Ісус відкрив учням, що Він багато страждатиме від старших та первосвященників і що буде вбитий, а Петро почав докоряти Йому і сказав: «Змилуйся над Собою, Господи! Хай з Тобою цього не станеться!» (Матвія 16:22), – іншими словами, я ніколи не дозволю, щоб Ти отак загинув.

Ісус не похвалив Петра. Навпаки, Він сказав: «Відійди від Мене, сатано, ти спокушаєш Мене, бо думаєш не про Боже, а про людське!» (Матвія 16:23). Саме сатана прагнув перешкодити Ісусу піти на хрест. Сатана не хотів, щоб Ісуса було розп'ято. Тому що це означало б його погибель.

Але в Луки 22:3 він входить в Юду і спонукає його зрадити Господа та повести Його на хрест. Звідки така радикальна зміна? Навіщо сатані намагатися відвернути Ісуса від хреста, а тоді з власної ініціативи відправити Його на хрест? Писання нам цього не каже, тому представляю на ваш суд свій варіант відповіді.

Сатана побачив, що його зусилля відвернути Ісуса від хреста зазнали повної невдачі. Ісус незмінно йшов

шляхом, який намітив. Він твердо вирішив прийняти смерть (Луки 9:51, 53), і сатана дійшов висновку, що не зможе Його спинити. Тому він вирішив, що якщо не може запобігти смерті Христа, то принаймні зробить її якомога страшнішою, боліснішою та розпачливішою. І це буде не просто смерть, а смерть через зраду. Смерть у самоті. Смерть через відречення (Луки 22:31-34). Смерть через тортури. Не в змозі спинити її, сатана втягнув у неї інших, аби завдати якомога більше шкоди. Тому ціла низка кричущих гріхів привела Ісуса на хрест.

Роль Бога у вбивстві Його Сина

Усе це підводить нас до третього та найважливішого запитання: «Де був Бог, коли все це сталося?» Або точніше: «У чому полягала Божа участь чи, навпаки, неучасть у найбільш кричущому гріху в історії – вбивстві Ісуса Христа?»

Щоб відповісти на це запитання, нам слід стулити уста та утриматися від жодних філософських спекуляцій. Наші власні думки в цьому разі ні до чого. Має значення лише те, що Бог Сам зволів відкрити нам у Своїм слові. І насамперед Він показує нам, що подробиці, які оточують смерть Ісуса, були напророчені в Божому Слові ще за сотні років до безпосередніх подій.

Святе Письмо каже нам, що злі люди відкинуть Ісуса, коли Він прийде. «Каже їм Ісус [цитуючи Псалом 117:22]: Хіба ви не читали ніколи в Писаннях: Камінь, який будівничі відкинули як непридатний, саме він став наріжним. Від Господа це сталося, і це дивовижне в очах наших?» (Матвія 21:42).

У Святому Письмі сказано, що Ісуса мусять зненавидіти. Ісус процитував Псалом 34:19 і сказав: «Але це сталося, щоби збулося слово, написане в їхньому Законі: Зненавиділи Мене безпідставно» (Івана 15:25).

Святе Письмо пророчить, що учні покинуть Ісуса. Ісус цитує Захарії 13:7: «Ви всі спокуситесь Мною цієї ночі, бо написано: Уражу пастиря – і розсіються вівці отари» (Матвія 26:31).

Святе Письмо свідчить, що Ісус буде проколений, але не буде зламано жодної з Його кісток. Іван цитує Псалом 33:21 і Захарію 12:10 та каже: «Але один з воїнів списом проколов Йому бік... Бо сталося це, аби збулося Писання: Кістка Його не буде поламана. І знову ж, в іншому місці Писання говориться: Будуть дивитися на Того, Кого прокололи» (Івана 19:34-37).

Святе Письмо передвікає, що Ісуса зрадить близький друг за тридцять срібняків. Ісус згадує Псалом 40:10 і каже: «Не про всіх вас кажу. Я знаю, кого вибрав, але щоби збулося Писання: Хто хліб споживає зі Мною, той підняв проти Мене свою п'яту» (Івана 13:18). У Матвія 26:24 Ісус каже: «Син Людський іде, як написано про Нього, але горе тій людині, яка зрадить Сина Людського». І Матвія 27:9-10 каже: «Тоді сповнилося сказане через пророка Єремію, який говорив: І взяли вони тридцять срібняків – вартість Оціненого, – Того, Кого оцінили сини Ізраїля, і дали їх за гончарське поле, як наказав мені Господь» (Єремії 19:1-13; Захарії 11:12-13).

І не тільки Святе Письмо, але й Сам Ісус оголосив аж до самих подробиць, як Його буде вбито. У Марка 10:33-34 Він каже: «Ось ми йдемо до Єрусалима, і Син Людський буде виданий первосвященикам і книжникам, і засудять Його на смерть, і видадуть язичникам; і будуть глумитися з Нього, і оплюють Його, і бичува-

тимуть Його, і вб'ють, а через три дні Він воскресне». І в останню ніч Ісус поглянув на Петра і сказав: «Запевняю тебе, що цієї ночі, перш ніж заспіває півень, ти тричі від Мене відречешся» (Матвія 26:34).

За Його повновладною волею...

З усіх цих пророцтв постає очевидним: Бог передбачив те, що Його Сина відкинуть, зненавидять, покинуть, зрадять, зречуться, засудять, обплюють, бичуватимуть, візьмуть на глум та врешті уб'ють. Передбачив, але не запобіг цьому – отже, все було частиною Його задуму. Усі ці речі Бог явно мав на думці ще до того, як вони сталися згідно з Його задумом щодо Ісуса. Вони не просто сталися, а були передбачені в Божому Слові. Бог знав, що вони стануться, і міг би спинити їх, але не зробив цього. А отже, вони сталися відповідно до Його повновладної волі, Його плану.

І всі вони були злом. Це був неймовірний гріх – відкинути, зненавидіти, покинути, зрадити, зректися, засудити, обплювати, бичувати, взяти на глум і вбити морально досконалого, безкінечно гідного, божественного Сина Божого. Утім, Біблія виразно і ясно стверджує, що Бог Сам був автором такого плану. Це очевидно не тільки з пророчих текстів, які ми бачили, а й також з уривків, які ще ясніше стверджують, що Бог заздалегідь передвизначив усі ці події.

...Бог здійснив усе це

Наприклад, Ісаї 53:6, 10* стверджує: «Усі, як вівці, ми блукали; кожен ходив своєю дорогою; провини

нас усіх *Господь* поклав на нього... Та *Господь схотів* придавити його стражданням». Господь вразив Ісуса стражданням. Бог стояв за всіма тими обставинами, що привели Ісуса на хрест. За плюванням, бичуванням, глузуванням і проколюванням стояли невидима рука і задум Божий.

Я кажу це обережно та з трепетом. Ця істина надто велика й вагома і аж надто приголомшлива, щоб говорити про неї бездумно та самовпевнено. І я вирішую сказати, що *невидима рука і воля Божа* стоять за всіма цими найбільш кричущими гріхами в усьому всесвіті – що були страшнішими й разючішими, ніж гріхопадіння сатани та інші гріхи. І кажу я так тому, що Біблія говорить про це тими самими словами.

Божа рука і воля

Найясніше і найвиразніше ствердження того, що Божа рука і воля стоять за страшним розп'яттям Його Сина ми зустрічаємо в Діях 4:27-28: «Адже справді в цьому місті зібралися проти святого Слуги Твого Ісуса, Якого Ти помазав, Ірод і Понтій Пилат із язичниками та людьми Ізраїлю, аби здійснити те, що наперед призначила Твоя *рука* і Твоя *воля*, щоб воно сталося». Це два ті слова, які я вживаю: *рука* Божа і *воля* Божа.

Це звучить дивно – казати, що Божа *рука* і *воля* наперед визначили те, що станеться. Зазвичай ми не говоримо про те, що Божа *рука* щось визначає наперед. Як може рука щось передвизначати? Ось в чому, на мою думку, тут справа: вираз «рука Божа» зазвичай позначає силу, яку доклав Бог, – не абстрактну силу, а земне, дієве застосування Його влади. І коли ця сила поєднана з *волею*, то це означає не просто

теоретичний задум, а план, який буде безпосередньо здійснений Божою рукою.

Це пояснює Ісаї 53:10*: «Господь схотів придавити його стражданням», – або як це наведено в іншому сучасному перекладі: «На те була Господня воля, щоб завдали Йому ран і смерті». Бог завдав Йому ран. За Іродом, Пилатом, язичниками і народом Ізраїлю стояв Сам Отець Ісуса, Який любив його безмежною любов'ю.

Євангеліє:

Бог діє в смерті

Чому для нас це має значення? Якби Бог не був головною дійовою особою у смерті Христа, то ця смерть не могла б спасти нас від наших гріхів, і ми навіки б загинули в пеклі (Матвія 25:46; 2 Солунян 1:9). І саме тому смерть Христа стала серцем Євангелія – Доброї новини – що це Бог вчинив її. Римлян 5:8: «*Бог виявляє Свою любов до нас тим, що Христос за нас помер, коли ми були ще грішниками*». Якщо відділити від смерті Ісуса Божу участь у ній, то ми втратимо Євангеліє. Це був Божий вчинок, найглибший і найвищий прояв Його любові до грішників, таких як ми з вами.

Римлян 8:3: «*Пославши Свого Сина в подібні гріховного тіла і задля гріха, засудив гріх у тілі*». Бог засудив гріх в Ісусовому тілі тим осудом, на який за-слуговували ми. Тому ми вільні.

Галатів 3:13: «*Христос викупив нас від прокляття Закону, ставши за нас прокляттям*». Бог поклав на Ісуса прокляття, що належало нам. Тож ми вільні.

2 Коринтян 5:21: «*Того, Хто не знав гріха, Він зробив за нас гріхом, щоб ми в Ньому стали Божою праведністю*». Бог поставив наш гріх за вину Ісусу, і тепер

ми спасенні, перебуваючи в Божій праведності.

Ісаія 53:5: «Він же зраний був через наші беззаконня і терпів хворобу через наші гріхи». *Бог зранив Ісуса, скрушив Його заради вас і мене. І тепер ми вільні.*

Хрест Христа: діяння і любов Божі

Ця книжка важлива ось чому. Якщо ви приймете біблійну істину – а я молюся за це, – що Бог передвизначив кричущі гріхи для всесвітньої слави Свого Сина, жодним чином не похитнувши у цих діях Своєї святості, праведності та безгрішності, то ніколи не відкинете хрест Христа як діяння Боже. Ви не належатиме до числа тих, хто вважає найвищий у світі прояв любові «Божою батьківською наругою». Ні, ви прийдете до хреста, впадете ниць і скажете: «Це не лише людська змова. Це діяння Боже і Його любов». Ви приймете це як Його найдорогоцінніший дар – і будете спасенні, а Христос буде прославлений. І тоді я не даремно написав цю книжку.

ЗАВЕРШАЛЬНА МОЛИТВА

Моєю метою було зміцнити вашу віру в доброту, милосердя, мудрість і силу Божі – і не лише посеред бід, а й у тих самих гріхах, нитки яких вплетені в тканину цих бід. Коли ви відчуватимете спокусу відректися від Бога через масштаби зла й нещастя у цьому світі, то зможете пригадати, що Біблія приготувала нас до цієї спокуси. Вона знову й знову доводить нам, що гріхи, недуги та катастрофи ніколи не вислизають з-під благої влади безкінечно мудрого Бога. Байдуже, чи йдеться про сатану, чи Адама, чи Йосифа, чи Юду, незмінний Божий принцип запевняє нас: «Ви змовилися проти мене на зло, однак Бог повернув це для мене на добро» (Буття 50:20).

Найбільш кричущі гріхи не є ознакою повної абсурдності навколишнього світу. Сатана – цілком ірраціональна істота, і багато того, що йому дозволено чинити, несе відтінок беззмістовності. Саме тому правдиво звучать слова президента під час прес-конференції після чергової трагедії чи заворушень, коли він називає масову загибель людей «безглуздими жертвами». Але існує й інший погляд на ці події, погляд з Божої перспективи, що стверджує: «Так, на певному рівні це безглуздя, але далеко не в цілому».

*Незмійно вище від думок усіх,
Підноситься Його величний задум,
Коли нарешті Він звершить те діло,
Що так тебе злякало надарма⁹.*

---

⁹ Пауль Герхардт «Віджени геть свій страх», 1656

Біблія не каже, що витривалість у вірі посеред жахить гріха та горя буде легкою. Саме тому вона говорить: «*Переможець* не зазнає шкоди від другої смерті». Так, ми зазнаємо першої смерті, і вона може бути жахлива. Але не друга (Об'явлення 2:10-11). Зберегти радість віри перед лицем жахливого зла не вдасться, плаваючи на мілководді. Для цього потрібно протистояти хвилям у відкритому морі. Такою є моя мета: щоб ви здолали невіру й відчай перед лицем приголомшливого гріха та нещастя. Для цього я хотів би помолитися за вас.

*Милостивий і благословенний Отче,
затим, що Ти багатий на милосердя,
і безмежний в любові, і повновладний у благодаті,
ми просимо, щоб ти зробив цю невелику книжку
вікном, з якого видно всю велич Твоєї слави,
і просвітом, що осяває Твою вищість у всьому.*

*Правдолюбною силою Твого Святого Духа
очисти прозофе віконне скло – щоб підтвердилося
те, що відповідає Твоєму слову,
а що ні – було прощене і не засмучувало.
Ми просимо, щоб Твоє світло, яке проганяє хмари,
просвітило наш розум,
і щоб духовне розуміння наповнило наші серця,
і щоб згідно із заповіддю твого апостола
ми зростали в благодаті й пізнанні нашого Господа
і Спасителя Ісуса Христа.*

*Нехай ми побачимо приголомшливі гріхи світу
у всьому їхньому жахитті.
І нехай ми побачимо святість Божу
у всій її чистоті.
І нехай ми побачимо владу Божу
над людським гріхом у всій її праведності.*

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

*А тоді дай нам сталеву міць найвищої реальності,
щоб укріпити хребет нашої віри,
і осолоди наші вуста для втіхи зраних сердець.*

*Поклади баласт біблійної істини
на дно наших утлих човнів,
щоб високі хвилі лиха в ці мінливі часи
не перекинули їх у морі турбот.*

*І, як застерігав твій апостол,
не допусти, щоб розростання наших знань,
не привело до зростання нашої гордості.
Радше, о Боже безмежної мудрості,
відкрий у всій повноті нашого розуміння
неосяжну гріховність наших сердець без Христа,
і наймізернішу малість нашої сили
порівняно з Твоєю,
і повну залежність нашого життя від Тебе,
і неосяжні глибини Твоїх судів,
і незмірну тьмяність того дзеркала,
у яке ми дивимося.*

*Дай нашому розуму і серцям нові та глибші
здібності бачити й спізнавати славу Ісуса Христа.
Нехай кожен новий відблиск Його слави
у Твоєму Слові пробудить нові почуття любові та
приятні в наших серцях.
Надихни наші душі цінувати Христа так,
щоб це руйнувало нашу гріховну хіть
і сповнювало захопленням
найглибші закутки нашої сутності
та являло Його істину й красу світові,
який не знає, що саме цього він потребує понад усе.
Із всеосяжного цінування Христа
нехай витече звільнення від себелюбства,*

*і перемога над гіркотою та гнівом,
і свобода від тривоги та страху,
і перемога над депресією та розчаруванням,
і відтинання всякого кореня чуттєвої похоті.*

*Усієї цієї свободи, Господи,
ми прагнемо заради любові.*

*Вчини так, щоб у нашому заспокоєнні в Христі
ми відчували невдоволення й жагу
розширити його на інших людей.*

*Вчини так, щоб наша радість у Господі
була не лише для нас самих,
а мала силу жертвувати заради добра інших,
навіть тих, хто ненавидить нас.*

*Нехай сміливість скрушених сердець
та покаєнна відвага супроводжують
усі наші діла милосердя і наше прославлення
Христа перед пропащим світом.*

*Пробуди в нас ласкаву любов до тих, хто страждає,
і самозабутню увагу до тих, хто з нами поряд.*

*І в цьому цінуванні Христа задля Його найвищої
слави, і в цій всеосяжній любові до інших
нехай Ісус буде звеличений понад усе –*

*і нехай Його шанують, цінують, почитають,
поважають, хвалять, возвеличують
і складають Йому поклоніння й подяку.*

*Нехай наше світло сяє в цьому світі так,
щоб люди бачили Тебе в наших жертвних ділах
любви і наших безкомпромісних словах істини,
і прославили Твоє святе ім'я,*

Отче!

*В ім'я Сина Твого,
Ісуса Христа,
Амінь.*

ПОДЯКА

Я маю Великого Пастиря, Якого Бог воскресив із мертвих, щоб через Нього було дане мені все, що потребую для здійснення Його волі (Євреїв 13:20-21). Так і є. Якщо я спіткнуся, то не через брак піклування й турботи з боку мого Пастиря. Моє спіткання – це мій гріх, а не Його. Він завжди чинить те, що слід. І якщо я стою, то завдяки Його силі. Я приймаю Його пастирську опіку, Він же приймає пастирську славу. Тож насамперед я вдячний за те, що все добре й правдиве отримую завдяки благодаті мого Пастиря, Ісуса Христа.

Перебуваючи під орудою мого Великого Пастиря, я служу пастирем у баптистській церкві «Вифлеєм». Я вдячний своїй пастві за те, що вона спонукає мене докладати радісних зусиль у здійсненні мого покликання. Це спраглий до Божого слова і святий гурт учнів. Мені до вподоби говорити про Христа з тими, хто так сильно Його любить. Ця книга була колись моїм словом до них, і з їхнього ласкавого дозволу я знайшов час, щоб надати всім цим посланням формат книги.

Девід Матіс і Натан Міллер завжди перебувають поруч зі мною, всіляко допомагаючи виконувати мою пастирську й письменницьку працю. Керол Штайнбах, моя вірна приятелька та партнерка в служінні *Desiring God*, досконало й на славу Божу асистує в моїй робо-

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

ті над книжками. Я не приймаю як належне це благо радісної та здібної допомоги. Я дякую Богу за нього і молюся про те, щоб я міг стати добрим управителем усіх цих зусиль.

Ноел, як завжди, благословила мене, коли я зник у лісовій хатині у Вісконсині, щоб перетворити проповіді на розділи книги. Вона терпляче носить цей тягар – бути дружиною недосконалого письменника-пастиря.

Команда видавництва *Crossway Books* поділяє місію мого життя – поширювати любов до істини про верховенство Бога над усім заради пізнання всіма людьми Ісуса Христа. Саме тому я люблю працювати з ними.

Нехай зусилля й труди стількох людей не пропадуть намарне, оскільки мета всіх цих справ сягає своєї вершини у славі Ісуса Христа.

ПУТІВНИК ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

Провідні істини цієї книги стосовно ролі й місця зла, що коїться у світі, у Божому задумі спасіння є однією з важливих складових здорового християнського вчення. Щоб допомогти читачам глибше усвідомити й назавжди закарбувати їх у серці, ми підготували питання для вивчення та обговорення цієї книжки в групі. Вони спрямовані на те, аби вивчення книги відбувалось у жвавій атмосфері дискусії, обміну думками, особистими свідощтвами й переживаннями з даної теми.

Не забувайте в процесі вивчення періодично заспокоювати своє серце перед Богом, щоб перетравити прочитане та почуте в обговоренні. У молитовному розважанні над Божим словом дозвольте Святому Духові оновляти ваш розум і вести за Собою.

Вступ. Життя у мінливі часи

1. Автор дає таке визначення зла: *«Злом є все, що протистойть найповнішому вияву Христової слави»*. Поясніть своїми словами, як ви це розумієте. Наведіть життєві приклади, як проявляється зло, та на них проілюструйте це визначення.
2. Чи згодні ви з тим, що прийдешні часи вимагатимуть у віруючих відновленого світогляду? У чому саме має полягати таке відновлення? Чому *«кволий світогляд народжує кволих християн»*?

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

3. Прочитайте вголос Дії 14:22, Ів. 15:20, 1 Сол. 3:3, 2 Тим. 3:12, Рим. 8:17, 23. У чому автор бачить проблему сучасної церкви перед лицем прийдешніх випробувань, про які говорить Святе Письмо?
4. Як ви ставитеся до слів: *«Якщо епідемія вигубить десятки тисяч моїх співгромадян і половину церковної громади, то моє психічне й духовне виживання залежатиме не тільки від безцінного дару близькості з Богом»*? Про який «безцінний дар» іде мова та чому його виявляється недостатньо у тяжкі часи? Чого бракує ще?

Розділ 1. Бог – владика над людським гріхом

1. Прочитайте 2 Хр. 10:15, 18:22 та 25:20. Чи суперечать ці приклади Божого повновладдя над гріхом іншим місцям у Писанні? Поділіться, як ви розумієте слова в Як. 1:13-15.
2. Обміркуйте разом: якщо Бог здатен приборкати будь-який гріх, чому Він не робить це завжди, принаймні – частіше?
3. Поясніть, яким чином прославляється Христос у світі, де панує гріх?

Розділ 2. Христос панує над усіма ворожими силами

1. Прочитайте вголос Кол. 1:14-20. Які ключові істини про Ісуса Христа ми можемо винести з цих віршів?
2. Кол. 1:16 говорить, що весь сотворений світ існує для Христа, щоб демонструвати Його велич. Як це впливає на наше розуміння походження, місця та ролі сил зла в цьому світі?

3. Чому Бог хоче, щоб ми знали про повну владу Ісуса Христа над гріхом? Назвіть п'ять головних причин, що запропонував автор.

Розділ 3. Падіння сатани та перемога Христа

1. Чому, коли Христос вмер за наші гріхи, сатана був роззброєний і переможений?
2. Прочитайте Дан. 4:22, Пс. 32:10-11, Мар. 1:27, 1 Пет. 3:17, Повт. 32:39, Йов 1:12 та 2:6, Лук. 22:31-32. Що Святе Письмо говорить про Боже повновладдя над сатаною? Чи можна зробити висновок, що Бог керує кожним кроком сатани?
3. Чому Бог дозволяє сатані жити й мириться з його смертоносною діяльністю? Що про це говорить Біблія (Юд. 6, 2 Пет. 2:4)? Чи згодні ви, що *«Гріхопадіння і подальше існування сатани слугують повноті слави Христа»*? Поясніть.
4. Перечитайте правила, яким чином належить поводитися зі злом і як *не* слід чинити щодо до нього. Яких з цих порад ви дотримуетесь у житті? Які з них для вас зовсім нові?

Розділ 4. Фатальний непослух Адама та переможний послух Христа

1. Автор стверджує, що *«все суще – зі злом включно – безкінечно святий і премудрий Бог призначив для того, щоб слава Христа сяяла яскравіше»*. Чи нема в цьому протиріччя з вашими усталеними поглядами на зло й гріх у світі? Обговоріть, як можна розв'язати це позірне протиріччя.
2. Прочитайте пояснення Стівена Чернока щодо ме-

ЗЛО ТРИУМФУЄ ТА ПРОГРАЄ

ханізму того, як Бог, бажаючи доброго, допускає вчинення зла. Згадайте біблійні приклади (зокрема Вих. 4:21, Суд. 9:22-24, Рим. 11:8-10, Йов 1:12 і 2:6), коли все так і відбувалося, й на них розберіть, як діє цей механізм.

3. Чи погоджуєтеся ви з тим, що *«хитка емоційність, яка вважає християнство одним з різновидів терапії, буде стерта з лиця землі в останні дні»*? Як ви думаєте, чому автор вважає саме так? Що він розуміє тут під «хиткістю»?
4. Як в Рим. 5:12-21 просліджується думка про те, що кричущий гріх Адама не заскочив Бога зненацька, але був невід'ємною частиною Його передвічних планів? Чому спасенний успіх Христа належить розуміти й плекати саме у світлі Адамового приголомшливого гріха?

Розділ 5. Гордість Вавилона і прославлення Христа

1. Прочитайте Бут. 11:1-4. У чому полягав *подвійний* гріх будівників вавилонської вежі?
2. Згідно з Бут. 11:6-8, у чому полягала Божа кара? Які далекоглядні геополітичні цілі вона переслідувала?
3. Яким чином кричущий гріх Вавилона та його наслідки послужили всесвітній славі Христа – в історії християнства та розповсюдженні Євангелія, а також у піднесенні та падінні Вавилона останніх днів?

Розділ 6. Проданий Йосиф і Син Божий

1. Яку аналогію можна прослідкувати між чотирьохсотрічною історією народу Ізраїлю (Бут. 15:13-16) та земним життям християн (Дії. 14:22)?

2. На основі ключових подій у житті Йосифа прослідкуйте, як реалізується принцип: *«Бог бере вчинені руйнівниками гріхи і використовує їх як засіб, щоб позбутися самих руйнівників»*.
3. Що вірші Пс. 104:16-17, Бут. 45:5 та 50:19-20 говорять про активну (а не спостережну) роль Бога у справі отримання добрих наслідків з гріховних задумів та вчинків?
4. Як історія Йосифа – праведника, який став жертвою гріха та постраждав заради того, щоб зберігся народ Ізраїлю і зокрема плем'я Юди, – вказує на Христа та Його славу?

Розділ 7. Гріховне походження Сина Давида

1. Прочитайте Бут. 14:18, Повт. 17:14-20, и 1 Сам. 2:10*. Як Писання свідчить про те, що майбутній прихід Месії як царя-священника був частиною Божого задуму із самого початку, а не «планом Б» у відповідь на кричущий гріх Ізраїлю, описаний в 1 Сам. 12?
2. Навіщо Богу було потрібно спочатку Самому бути Царем, а потім через гріх Свого народу ввести в історію Ізраїлю монархію та людських царів?
3. Як 1 Сам. 12:19-22 вказує на Божу вірність Своєму імені, Його пристрасть до власної слави, яка несе грішникам благодать?
4. Опишіть, як історія про появу царів в Ізраїлі, вчить нас, що царська влада належить одному лише Господу, Царю-Богочоловіку, Який помре за Свій народ?

Розділ 8. Юда Іскаріот, самогубство сатани та спасіння світу

1. Чи сатана зненацька ввійшов у Юду (Лук. 22:3-6), чи той вже ходив у гріху і був заодно із сатаною, а лукавий просто вирішив, що настав час? Поясніть.
2. Чому сатана сприяв зраді, адже смерть і воскресіння Ісуса призвели до його повної поразки, і сатана знав про це? Якою була до того його тактика стосовно Христа? (Мт. 4:1-11, 16:22-23)?
3. У чому полягала Божа участь чи, навпаки, неучасть у найбільш кричущому з усіх коли-небудь скоєних гріхів? Чи говорить Біблія про те, що Бог Сам став автором цього плану (Іс. 53:6, 10; Дії 4:27-28)?
4. Чому саме завдяки авторству Бога смерть Христа стала серцем Євангелія?

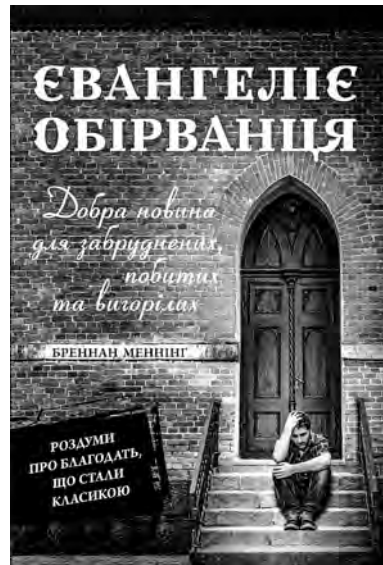
ДОБРА НОВИНА
ДЛЯ ЗАБРУДНЕНИХ,
ПОБИТИХ ТА
ВИГОРІЛИХ

ЄВАНГЕЛІЄ ОБІРВАНЦЯ

Бгато з нас вірять у Божу благодать, та живемо ми так, ніби намагаємося заробити Його любов. Ми уявляємо, як Бог невдоволено хитає головою, підраховуючи наші успіхи й невдачі. Вважаємо, що треба робити щось більше чи намагатися стати кимось іншим, аби заробити Батькове вподобання.

Автор малює зовсім інше, правдиве зображення наших відносин з Богом: ми приходимо до Нього як обірванці – забруднені, побиті та виснажені. Але коли ми сідаємо біля Його ніг, Він лагідно посміхається. Він обіймає нас. Він сприймає нас не як якихось невдах, а як обра-

“Це книга, яку я написав для себе і всіх тих, хто знесилив і сповнився нехиттю, торуючи Шлях”

Бреннан Меннінг

них – тих, на кого націлена Його любов.

Це одна з найсильніших книжок-роздумів про Божу любов та євангеліє благодаті, яка у багатьох змінила розуміння того, яким має бути життя Ісусова учня.

Видавнича група «Нард»

Дорогоцінне миро
для Тіла Христового

nard@nard.com.ua
www.nard.com.ua
fb.me/nardbooks

ДУХОВНА ТРИЛОГІЯ ГЕНРІ НОУЕНА

ДУХОВНЕ КЕРІВНИЦТВО

НАСТАНОВИ НА ДОВГУ МАНДРІВКУ У ВІРІ

Надійний дороговказ для всіх людей, які перебувають у щирому духовному пошуку, ця книга вчить, як прислухатися до свого серця і створювати в ньому простір, де діятиме Бог; як серцем слухати Його у Святому Письмі, як через молитву повернутися від страху до любові та знайти справжні відносини з людьми в спільноті.

ДУХОВНЕ ФОРМУВАННЯ ІТИ ВСЛІД ЗА РУХАМИ СВЯТОГО ДУХА

Як вести духовне життя, як навчитися дихати в ритмі Святого Духа й рухатися до Бога під час тривалої мандрівки віри – від того, що поневолює й руйнує, до визволення й повноти життя, від тьмяного до прозорого, від ілюзії до молитви, від смутку до радості, від обурення до вдячності, від страху до любові.

ДУХОВНЕ РОЗПІЗНАВАННЯ ЧИТАННЯ ЗНАКІВ ЩОДЕННОГО ЖИТТЯ

Божественні настанови можна відшукати в книжках, що ми читаємо, у природі, що нею милуємося, у людях, яких зустрічаємо, і в подіях, які переживаємо. Практика розпізнавання допоможе нам віднайти і перевірити своє покликання, впевнитися в тому, коли діяти, коли чекати, а коли дозволити, щоб нас вели вперед.

Видавнича група «Нард»

Дорогоцінне миро
для Тіла Христового

nard@nard.com.ua
www.nard.com.ua
fb.me/nardbooks

У ЩО ВІРЯТЬ
ХРИСТІЯНИ, ЧОМУ
ВОНИ В ЦЕ ВІРЯТЬ
І ЧОМУ ЦЕ МАЄ
ЗНАЧЕННЯ

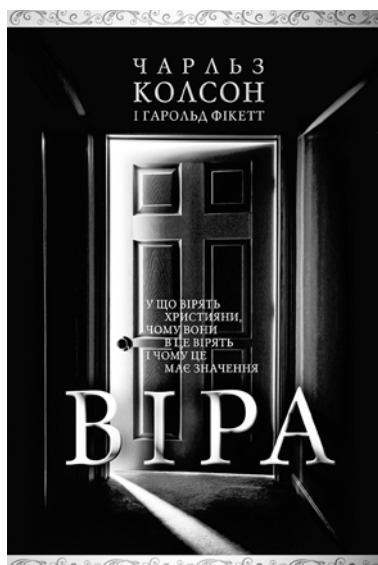

ВІРА

Книга відсилає читача до Коріння християнської віри з метою дати відповідь на запитання, винесені в назву: у що вірять християни, чому вони вірять у це та чому це насправді важливо.

У книжці зображено глобальну картину того, як упродовж двох тисячоліть історії людства ортодоксальна християнська віра була найбільшою рушійною силою у формуванні західної цивілізації.

Автор торкається головних тверджень, які поділяють християни усіх конфесій, і намагається на багатьох свідченнях і життєвих прикладах – починаючи з античної історії до сьогодення – довести, чому віруючим слід міцно триматися ортодоксального християнства – віри, раз та назавжди переданої святим.

“Християни повинні зрозуміти, що віра – це щось більше, ніж релігія або навіть взаємини з Ісусом; віра – це повна картина світу і місця людства в ньому. Якщо не знаємо, у що віримо, то як ми можемо відстоювати християнство та втілювати у своєму житті? Наше неуцтво глибоко калічить нас.”

Чарльз Колсон

Видавнича група «Нард»

Дорогоцінне миро
для Тіла Христового

nard@nard.com.ua
www.nard.com.ua
fb.me/nardbooks

Релігійне видання

ДЖОН ПАЙПЕР

Зло тріумфує та програє

Як встояти у випробуваннях
останніх часів

Переклад *Остан Гладкий*
Редагування та підготовка до друку *Олексій Єфетов*

Підписано до друку 29.06.2023.
Формат 60x84/16. Папір книжковий. Друк офсетний.
Тираж 3000 прим. Умовн. друк. арк 7,9.
Замовлення № 01/07/2023

Видавець *ФОП Єфетов О.В.*, м. Київ
Тел. (073) 992-0547
www.nard.com.ua
E-mail: nard@nard.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 1700 від 24.02.2004 р.

Друк: *ФОП Поліщук О.В.*, м. Київ
тел. (044) 592-1349
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2142 від 31.03.2005 р.